

47

מפלגת העבודה הישראלית/המרכז

ישיבת הלשכה ותכנינו בסיעת
המערך בכנסת

י' באב תשל"ד - 29.7.74

סדר היום: מדיניות הממשלה בשאלת ההתנחלות.

נוכחים:

אליאב אריה, אמוראי עדי, אנקוריון ארי, ארבלי שושנה,
בן-אהרן יצחק, ברעס משה, ברעס עוזי, גבע ראובן, גז מסילדה,
גיבלבר אברהם, גלילי ישראל, גרשוני צבי, הכהן מנחם, הלל שלמה,
הרליץ אסתר, הרמור צבי, ורסמן משה, חריש מיכה, ידלין אהרן,
גד יעקובי, אהרן יריב, יחיאל לקט, מויאל אלי, מועדי גבר,
יצחק נבון, אורה נמיר, פיינרמן עוזי, פרס שמעון, צדוק חיים,
קורן יצחק, קורן דוד, קלדרון דוד, קרגמן ישראל, רבין יצחק,
רוזוליו דני, ריקה יוסף, שריד יוסי.

היו"ר א. גבלבר:

החלטנו המזכ"ל ואני לזמן את הישיבה.

אהרן ידלין לא יוכל להשתתף בישיבה ועל כן

אני פותח את הישיבה.

פנו אלינו נציגים של מפ"ם בקשר להתנחלות

בשכם. בהתיעצות עם מזכ"ל המפלגה עניתי לנציגים של מפ"ם שמפלגת העבודה איננה

חושבת שזה עיתוי טוב להפגנות ולהגברת המחאות בעם לעת הזאת.

יחד עם זאת אנחנו חייבים כינינו לדבר

וגם לנקוט עמדה לגבי אותו מעשה שקרה, גם לחזק את ידי ראש הממשלה, שר הבטחון

ושליחינו בממשלה, שבצורה נאותה של מתינות ותקיפות טיפלו בעניין הזה והביאו

לידי אותו כשלון של הפרובוקציה או המעשה האנטי-דמוקרטי, כפי שזה נגמר. אני

מוסר את רשות הדיבור לשר הבטחון.

ש. פרם:

שתיים - שלש הערות לפני שאמסור דו"ח על

מה שקרה. זו דוגמא טיפוסית של סוף מעשה

במחשבה תחילה. לפי דעתי כל מה שקרה לא קרה במקרה, ואני מניח שאין דבר שמעיד

יותר על המהלך הזה מאשר סופו ולא אמצעיתו.

הערה שניה: אלה היו שלשה-ארבעה ימים די

קשים. אני מניח שאת הדו"ח שאני מוסר אני מוסר על דעתו של יצחק ועל דעתי אני

מכח שלשה דברים: (1) בגלל תפקידנו. (2) בגלל החלטת הממשלה שהטילה עלינו שנינו

לטפל בזה. (3) מכח הרגשה של חברות שבמשך כל התקופה הזאת לא נתגלו חילוקי דעות

ולא חוסר היאוש, אלא היתה פעולה ושיתוף פעולה הדוק ללא כל בעיות שהן.

לגופם של דברים: לפי דעתי צריך לשפוט את

מה שקרה לא רק לפי מה שקרה, אלא לא פחות מזה לפי מה שנמנע. דברים שנמנעו

במקרה זה יותר חשובים מאשר הדברים שהתרחשו ממש. נמנעו לפי דעתי ארבעה-חמשה

דברים. (א) נמנע ליבוי יצרים קשה מאד בתוך העם. במקרים כאלה כאשר המרחים מורח

על עליה גדולה של חום וחילוקי דעות ומל התופים היכו וכל האנשים השתחפרו וכל

אחר נתן עצות, לא קשה לאביא עם במצב כזה לליבוי יצרים ולמחרת קשה לחיות

ביחד כפי שצריך.

(ב) הפרת חוק. החוק קיים במלואו. אין היום

התנחלות במקום שאסור על פי החוק וחוא נוגד את המדיניות.

(ג) הממשלה לא פעלה מתוך חולשה. לפי דעתי

היא פעלה מתוך מיוזג גמור של תובנה ועושר עמידה לפי דעתי הממשלה היתה

29.7.74
ש. פרס

נתפסת לחולשה אילו היתה עזשא. משיקול היוקרה שיקול יחיד לפעולותיה. רק
ממשלות חלשות או אנשים חלשים חייבים קודם כל להפגין יוקרה. וגם זה אחרי
כל השיקולים האחרים.

(ד) חוכה שישנה מדיניות והיא עומדת במבחן.

(ה) הממשלה כגוף וחברי הממשלה שהיו אחראים לזה פעלו

לפי דעתי מתוך הרמוניה ומתוך חבנה גמורה.

עכשיו אני רוצה לומר את כל ההשתלשלות של העניין, עד כמה

שאני יכול לזכור. אין זה סוד שאנחנו יודעים שישנה התארגנות כפולה, פוליטית

והתישבותית לעלילה לשכם. אני מבחין כאן בין השנים, שכן הפעולה ההתנחלותית

ההתישבותית, בין אם מסכימים או לא, אין להימנע מלראות את המניעים היותר

עמוקים. במקרה זה מותר לציין את המניעים הדתיים שהדריכו את האנשים

בפעולתם, על הטמפרמנט ההתישבותי הזה היה לבוש גם נסיון פוליטי

שהוא בהחלט לא נראה לי. מפני שחלק ניכר מהאנשים שבאו לשכם באו לא על מנת

להתישב, אלא על מנת להפגין, ויותר משהם באו להפגין בעד התישבות, הם באו

להפגין נגד הממשלה, שהיא מנהלת מדיניות כפי שהיא מנהלת.

היות וידענו את זה, היות וכל הזמן עומדת נגד עינינו

מפת התישבות, על פי מיטב הכרתי ממשלה זו היא ממשלת התישבות, לא רק ממשלת

אי התישבות. כאשר אנחנו אומרים שישנן עדיפויות וקדימויות. אין זה נכון כפי

שכתב היום אחד העיתונים שזה תירוץ, שכן גם השנה מתוכננים לעליה במקומות

שונים בארץ, לנקודות היאחזות חדשות. לדעת הממשלה נמלא את שתי המצוות כאחד,

את מצוות עשה ואת מצוות אל תעשה.

איה נסיון מעניין מאד לפתח תאוריה כאילו אחד מחבלי

הארץ הוא בגדר של סכר, הוא אסור באופן עקרוני להתישבות כפני יהודים. זה סותר

בהחלט את עמדת הממשלה, לפחות במקום אחד הממשלה אישרה, הממשלה הקודמת,

התישבות. ואם זה לא בשומרון עצמה, זה על גבול שומרון, כוונתי להתישבות

האחרונה בחמרה, היא הנקודה הצפונית מערבית ביותר בבקעת הירדן, כמבוא להרים

המובילים לשכם עצמה.

אנחנו בדרנו במפה אם יש עוד נקודה אחת או שתיים של

התישבות אפשרית באיזור הזה. היות וזה שנים מספר דובר על מחנה יוסף כמקום

אפשרי להתישבות, הוטל עלי לנסוע למקום ולראות אם המקום בא בחשבון. למעשה

הספקות לגבי מחנה יוסף לא נבעו בגלל המקום של מחנה יוסף בכניסה לשומרון,

אלא בגלל העובדה שכל נקודה כזאת צריכה היתה להישען על אדמות, אלפיים - שלשת אלפים דונם של אדמה שהיא אמנם אדמת נפקדים, אבל היא מעובדת על ידי משפחה ערבית אחת או שתי משפחות ערביות. והיו היסוסים אם להוריד את מעבדי האדמה הנוכחיים ולהעלות משהו אחר במקומם. בביקור במחנה יוסף התברר לי שיש מקום להקים שם לא התישבות חקלאית, כלומר - לא מדובר בהפקעת אדמה אלא בנקודה של כפר תעשייתי או יותר מכפר תעשייתי, וכל זה ניתן לבצע מבלי שיוחרמו אדמות, פרט לשטח של 18 דונם שגם הוא בקושי מעובד. המחנה עצמו נמצע בידי צה"ל. יש שם אדמה ממשלתית.

אני אמרתי את זה למספר חברים שעוסקים בנושא זה כממשלה. על דעתם נפגשתי עם באי כח מתנחלים. כל זה הוא לפני העליה לשכם. אמרתי להם: חברים יקרים, אתם רוצים להתקרב לשכם - המקום היחיד שנראה לי שהוא איננו פרובוקטיבי, שהוא מתאים למדיניות הממשלה הוא מחנה יוסף. אין על זה החלטה של הממשלה, אין על זה החלטה של ועדת השרים לענייני התנחלות, כראשותו של ישראל גלילי. אבל אם אתם רוצים להתנחל, כהתאם למדיניות הממשלה על הנקודה הזאת - אני מוכן ללכת ולהיות מליץ יושר לפני ועדת השרים לענייני התישבות.

המשיכה טק

כל זאת אמרתי לאחר שנועדתי באופן לא רשמי עם חברי מסויימים בממלה, כולל ראש הממשלה. המתנחלים אמרו לי שהם יתנו את תשובתם. לא קבלתי כל תשובה. במקום זה קבלתי שורה של ידיעות שמאות אנשים מתרכזים במקומות שונים, ב יקר באיזור חל-אביב, בבר-אללן וקומות אחרים, וכי בדעתם לעלות להתנחל בשכם, בניגוד למדיניות הממשלה, בניגוד לחוק המדינה וכדומה.

היו לנו טיקולים מדוע צריך למנוע את ההתייבות הזאת. כאן אני מבקש את אוזן החברים כי לפי דעתי, מרוב ידיעות כל הדברים כבר לא כל כך ברורים וכדאי לדעת בדיוק איך הדברים התרחשו.

אם אנשים מחיטבים בבר-אללן, לפי מיטב הכרתי אסור לצה"ל ואין צה"ל צריך ללכת לבר אללן ולהגיד שלא ייצאו מכאן. באיזור שמכות, לפי חיזה חוק ואיזה טעם? במקום זה ניתנו לצבא הוראות אחרות. ראשית, לשים מחסומים בכבישים בדרכים המוליכות לשכם, ואכן צה"ל הקים 17 מחסומים כאלה. שנית, במחסום לעצור אתהרכב, שלישית, לא להפריע לחברי כנסת, שכן הגיעולאזנינו ידיעות שגם חברי כנסת בפניה, לא למנוע מחברי כנסת לעשות אחדותם.

כל זה כנהוג בחוק וכמקובל בפרקטיקה של התנועה בגדה. לפנותערב החקרו כמה מאות למחסום. אחת מהן גם ניסתה לפרוץ את המחסום. אני רוצה להגיד בענין זה של צה"ל, שלי בכל אופן היו היסוסים כבדים מזה מה כאן להוריד גדודים וללוגות הנמצאים עכשיו באימונים או בתקסוקה אחרת ולמלא את שכם. לאחר התייצבות שהיחה כינינו אמרנו: אנשים שהולכים ברגל - יילכו ברגל. ביום הרשון לפי הרכחנו באו, כאלפיים איש, ורובם עשו אחדותם ברגל להתנחלות עצמה. כשביל לספל באלפיים איש יש צורך באלפי חיילים. הם ירדו עם המכוניות מהכבישים לדרכי עפר והיו כולה שמהמחסום הלכו ברגל. היו אנשים, כך נחמר לי, שהלכו 20 קילומטרים ברגל.

כאשר אמרתי לצריך לזכור מה נמנע, צריך להזכיר שכל הנפיקות החלה הלכו עם סלוביזיות וצילומים, ולפי דעתי הערכת רבים מהם, בעיקר אלה שנמצאו עיניהם לצד הפוליטי של הענין, היתה שהם ייתקלו בצה"ל, ואני מחא ל צמי את המחסה המרהיב הזה שכל הסלוביזיות בשולח היו מראות יהודים המתנגשים בצה"ל. חסר היה רק שמישהו היה נפגע או היה קצת דם, ואז המטרה הפוליטית היתה אולי מושגת. לא חשבנו שזה הענין.

אנשים באו וצה"ל הצטרפה למנוע בכוח את התנחלותם, אבל להימנע משימוש בכוח נגד המתנחלים. ואכן, הנסיונות הראשונים להקים אהלים לא יפאו. האהלים הופלו. אבל עם רדת החשיכה, כאשר לחוך שלוש אהלים הכניסו נשים וילדים, חשבונו הבלילה להפיל את האהלים על גופם וילדים, לא

רצוני, ואחרי הכל זה לא האוייב, זה אינו אוייב אדיר שבא לכבוש את הארץ
ובולנו צריכים להיבהל מפניו.

למחרתבבוקר, ביום שני, ביקרנו ראש הממשלה
וחני מעל השטח של מקום ההתנחלות בהליקופטר, ולהערכתנו היו שם 400-500 איש. ביום
שני הייתה גם ישיבת ממשלה. ישיבת הממשלה החליטה כידוע לכם על שני דברים:
ראשית, שיש למנוע את ההתנחלות הזאת. מה שנוגע למתנחלים או לבקשה שיכולה להיות
להם, אפשר לנהל אתם מאז ומתן על כל נוסא, או לדון בפניהם, רק לאחר שהם
יפנו את המקום, כדי שהממשלה לא תדון תחת לחץ של הפגנה.

בבוקר ביום שני באו אלי שני חברי כנסת,
בגין ורימלס - אמרו בהתחלה שיגיע אריק ולא רימלס, אבל ההרכב הסתנה וכנראה גם
התכניות, והם ביקשו שאסכים שהמתנחלים יעברו מסכם למחנה יוסף, והממשלה תדון
על אישור ישובם במחנה יוסף.

השכתי להם שזה בניגוד להחלטתהממשלה ולעמדת
הממשלה, ועליהם קודם לפנות את המקום, ורק אחר כך נהיה מוכנים לדון בפניה. סיפרתי
שאמרתי למתנחלים על כך, אבל הבהרתי להם שאין בזה שום אות וסימן שאכן הממשלה
תשחר את ההתנחלות הזאת. אין כל הבטחה בענין זה. גם אנילא מוכן להביא היום את
המלצתי, אלא לאחר שיפנו את המקום, ולא בשעתהמאז ומתן עצמו.

בינתיים היה ניקול יולא לענותאותם לא ביטח
ולא ב-ט' באב, ובימים אלה לא לשם שום בכוה. אחרי הצהרים ביום שני באה עוד מולחת
מורכבת מרבעה חברי כנסת, בגין, המר, בן מאיר ו.... עם אותה בקשה, עם כל מיני
נימוגים ואולי רק אחדים יועברו למחנה יוסף. התשובה הייתה שלילית.

הממשלה יפתח את כוחו של ראש הממשלה ואת כוחי
לחול בגין, וביום ראשון, היות והיה 9 באב, החלטנו שבסוף ביום ראשון לא נשתמש בכוח
ונמתין עד גמר צום ט' באב. בבוקר התקשרו המתנחלים וביקשו פגישה. לאחר ההתייעצתי
עם ראש הממשלה, קבלתי אותם לפגישה. הם הציעו 7-8 וריאציות שונות, החל מזה שניתן
להם לעבור למחנה יוסף באותן זמני, ועד שניתן להם באופן זמני להיות במחנה
צבאי אחר, דרך זה ש-10 אנשים ייברו למחנה יוסף. על כל זה קיבלו תשובותשליליות.
אמרתי להם שאם הם רוצים לשמור על שלימות הגרעין, אני מוכן להציע להם מקום,
והמקום הוא ארגמן, ישוב בבקעה שהוא חצי ריק, ישוב מאוחר וקיים, ישוב שיש בו
מקום, יוב במקום חשוב בארץ, ולאחר שיפנו את המקום, הממשלה תדון בכך.

הם נאלו אותי האם אני מוכן להתחייב למועד הדיון
כממשלה. תשובתי הממשלה תדון סמוך לפנייתם, אבל אינני יכול לתת להם שום תאריך.

הם יאלו מחי הם יכולים לחת חשובה. אמרתי שאני
מציג עד 7.30, עם צאת השמש. הם ביקשו 8.30. הסכמתי. כאשר אני דיברתי עם המתנחלים
כבר היחה החלטה בין ראש הממשלה וביני הנפנה אותם לא בערב אלא בבוקר.

(אחרי כן אא)

84

באור, כי היו שם נשים וילדים, ומצד שני מאות חיילים. אין לנו שום ענין בשפיכות דמים. כל הסיפורים על אולטימטומים אין להם יסוד. ביקשו לדחות עד שמונה וחצי, אמרתי שיהיה עד שמונה וחצי. העניין לא בער. החברים שהיו אצלי חזרו בדרך לשכם. בינתיים חיזקנו את המחסומים בכבישים. אגב, הרשינו להם להביא מים, מזון, רופא. כל זה נעשה בשקט גמור. צלצלו לי משכם שהנה עצרו אותם במחסום, וחברי המזכירות לא יכלו להגיע לקבוצת המתנחלים, ביקשו שיתנו להם להכנס. המזכירות נכנסה. ביקשו ארכה עד תשע וחצי, הסכמתי עד תשע וחצי. זה לא בער, כי הרי החלטנו על פינוי בבוקר.

בתשע וחצי או בעשר שמעתי ברדיו ובטלוויזיה, אני לא קיבלתי תשובה מהמתנחלים, שמעתי שהם החליטו לא להענות לפנייתי. אני פניתי אליהם כאל יהודים, אמרתי להם שיש בעיה של שלמות הארץ, אבל יש גם בעיה של שלמות העם; יש בעיה של יישוב הארץ, יש גם בעיה של כיבוד החוק, ולא יתכן שכל אחד יעשה כטוב בעיניו. פניתי אל מצפונם היהודי והאזרחי. תבעתי מהם לפנות את המקום, אמרתי שהממשלה לא תנהל משא ומתן תחת לחץ, ואין מקום עתה לדבר על הסדרים. שמעתי ברדיו ובטלוויזיה שהחליטו לא להענות לפנייה זאת, ובמקום זה, אם יבוא צה"ל, הם יגלו התנגדות פסיבית. לאחר שקיבלנו תשובה זאת, נועצנו עוד פעם והחלטנו לעמוד

על כך שבבוקר יפוננו. ההוראות לצה"ל היו לפנות את הגברים בכח, אם יתנגדו, ולא לנגוע בנשים וילדים. כך גם נהגנו בפעם הקודמת. אמרו לנו שאם נסכים שיסארו, הם יבקשו מכל האזרחים לנסוע לבתיהם. אמרתי: חברים יקרים, אם אתם רוצים להתנחל, להתיישב, צריך לעשות זאת באופן מסודר.

תחילה חשבנו להשתמש ביחידות מסוימות של צה"ל, אולם התברר שאלה יחידות פרובלמטיות. אינני רוצה להכנס לפרטים. נאלצנו להוציא כמה פלוגות מאימונים, ואני רוצה להגיד לכם שכל יום אימונים הוא קובע. ואין אלה דברים מן השפה ולתוף. הרמטכ"ל אמר שהיות וזה מבצע לא פשוט לצה"ל הוא רוצה להיות נוכח במקום אישית. גם יצחק וגם אני הסכמנו לכך. הרמטכ"ל נסע למקום, אמר להם שיש לו הוראות לפנותם בכח, הוא פונה אליהם ומבקש שצה"ל לא יצטרך להשתמש בכח. כל הדברים האלה כבר התפרסמו בעתונים ואין צורך שאני אחזור עליהם.

בבוקר אכן החל הפינוי. אני מוכרח להגיד למען הדיוק והסדר, שהמתנחלים נתנו להבין שבעצם ההתנגדות שלהם תהיה סימלית ופסיבית. התפרסמה התמונה שחיילים צוחקים והם צוחקים. הם עצמם החליטו שלא יתנגדו לצה"ל, והמקום פונה.

אני רוצה עכשיו להגיד כמה דברים יותר יסודיים.

בכל מאבק, אפילו בבית סוהר, מבחינים בין אסירים פוליטיים ואסירים פליליים. העניין לא כל כך פשוט. לצערי הרב יצא לי בעבודתי הקודמת להתנגש עם יהודים, או עם אזרחי הארץ, על דברים חמורים ביותר שעשו. למשל, לסגור את נמל לוד, לסגור את נמלי הארץ. שר הבריאות נאלץ לעמוד בפני סביטה בבתי חולים כשאומרים שאנשים מתים, או בסכנת מוות. אני יודע שהיו אפילו

היסוסים עם לחתום על צווי דיתוק. היה ענין הגרוזינים, אמרו שזה יהרוס את הדמוקרטיה, יהיה תקדים נורא. אני רוצה להגיד לכם את האני-מאמין שלי: כשלא מדובר בענין פלילי, מדובר בויכוח עם פועלים על תנאי עבודתם, עם אנשים שעושים דברים בניגוד לחוק, או מדובר על מתנחלים, זה לא ווטרגייט, לא מדובר על פשע, מדובר על הפרת חוק - ואני מבחין בין השנים, לא במובן של החוק אלא במובן פוליטי - אם לא משתמשים באלימות, הרי ממשלה שיש לה כח - ואני מתכוון לכח במובן הכפול, גם כח פיסי וגם כח נפשי, לפי דעתי, ממשלה שיש לה כח כזה מטפלת בענין בקור דוח, בסבלנות, בדרך שכנוע, לא יוצאת עם ביונסטים נגד אזרחיה.

י. שריד: משטרים לא נפלו בגלל עבירות פליליות.

ש. פרס: אני לא חושב שהמשטר שלנו נופל או שהוא בסכנת נפליה. לא צריך להתפטר להגזמות. אותם חברי כנסת שהרימו עכשיו קול צעקה, יצאו עם הבישוף ראיא להפגין בענין איקרית, ולא חשבתי שצריך לרוץ אליהם עם פגיונות. לא כך. ואפילו כשהפגינו צאצא כשקיסניגר היה כאן, ולא היה נעים, לא רצים עם ביונסטים. כאשר צריך להשתמש בכח, צריך להשתמש בכח. ואם יש כח, עדיף שנוכחות הכח תחליף את השימוש בכח. כי בהחלט אפשר להכניס פילוג בעם. כמו שיש ברית בין הבתרים, יכולים גם להיות בתרים בין הברית. אפשר לבתר כל ברית. אני יודע שבישראל יש קנאים, יש הרבה פנאטיזם, ואני לא מצדיק אף אחד. מישהי היום כתבה+++++ על שלא גינתי את המתנחלים. לא גינתי את המתנחלים ולא גינתי את המתיישבים, ולא גינתי שובתים. בכלל אינני מגנה. אינני מחלק ציונים ואינני מגנה. תפקידנו להחליט מתי מפירים חוק ומתי לא מפירים חוק, ומהם האמצעים+++++ השקולים והתקיפים ביותר, הסבלניים ביותר והמדודים ביותר לטיפול בענין כזה.

דרך אגב, התקדים הקשה בענין ההתנחלות, אם מותר להגיד, הוא קרית ארבע ולא אלטלנה. מה שהוביל לענין זה היא קרית ארבע. ואינני רוצה עכשיו להכנס לשאלה מי אשם ומי לא אשם. זה יצר את האילוזה.

ד. קורן: מרום-גולם התיישבה בקוניטרה בלי אישור.

ש. פרס: בכלל ההתיישבות בארץ לא תמיד היתה כליל הליגליות. יש בהיסטוריה שלנו משהו בענין זה. לא חשבתי שצריך לגנות את פוללי נמל אשדוד, ואינני חושב שצריך לגנות מתנחלים. אני מגנה מעשים, לא אנשים.

בסכום אני רוצה להגיד שזה היה מבחן לכוחה, למדיניותה, לתבונתה של הממשלה, לחוקי המדינה, לשלמות הארץ, גם לשלמות העם. ולפי דעתי, מן המבחן הזה יצאה הממשלה לא רק שלמה, אלא גם מחוזקת. איש לא נפגע, הפרת החוק חוסלה, ואנחנו יכולים גם אחרי שלושה ימים כאלה לחיות יחד כעם, שיש לו שמפרמנט שונים, שיש בו לא רק שיח ומצפן, אלא יש בו גם אנשים דתיים, שהם לא פחות מאמינים במה שהם מאמינים מאשר האחרים.

הצטערתי מאד על כמה ביטויים. כמובן שברגעים כאלה כל אחד עולה עליך ואומר: אתה חלש, אתה מבולבל, אתה משנה דעתך. לא שינינו שום דעה. שום דעה לא השתנתה. כפי שאמרתי, מחנה יוסף הוצע לפני ההתנחלות. בשעת ההתמקמות סרבנו לנהל משא ומתן. לדעתי, הפנין נגמר באופן שמוסיף כבוד וגורע או מונה כלימה מן המדינה. מפני שאני חושש מאד, שבין כל אלה שהתאספו בשכם והיו כאלה שראו לעיניהם מחזות טלוויזיה ותאטרון של התנגדות דמים, של חוסר כשרון לחיות ביד, ושל חוסר תבונה בניהול עניני העם והמדינה.

אחרי כן שא

ד. קלדרון: שאלה: אם שמעון אומר שהממשלה יצאה מחוזקת, - יתכן. אני

רוצה להבין האם כתוצאה מההתחזקות הזאת, אם מחר תהיה

עוד פעם עליה על הקרקע בלי לקבל אישור ונניח שיעלו ברגל, האם יש לראות את השיטה של היום כשיטת קבע להתישבות? היות והמעשה הצליח לדברי דברי שמעון -) סוף טוב הכל טוב, אני רוצה להבין מה יהיה בעתיד.

ש. פרס: התשובה לזה היא בדבר אחד: תמיד יהיה אותו דבר, מי שיפר

חוק - לא יתנו לו להפר את החוק. השיטות והאמצעים בהתאם

לתנאים ובהתאם לנסיבות. זה לא רצפט אשר תוזר על עצמו. זו פעם שניה שהדבר

קורה בשבט. בפעם הקודמת נהגנו בצורה קצת אחרת. בפעם הקודמת הסכמנו שהם

יתאחדו במחנה צבאי. הפעם סרבנו.

על שלשה דברים הייתי ממליץ: א) אם חוק מופר - אין

לתת להפר אותו. ב) בכל הזדמנות שאתה יכול להשתמש בכח שיכנוע במקום כח נשק,

יש להשתמש בכח שפנוע. ג) הפעולה צריכה להיות בהתאם לנסיבות ולאמצעים.

י. שריד: אני רוצה לדעת בפשטות: האם הממשלה נכונה בסופו של דבר

הוראה לצבא לעשות הכל כדי למנוע את הגישה של המתנחלים

למקום ההתנחלות? מהדברים שאתה אמרת זה לא היה ברור. האם ניתנה הוראה ברורה

כזאת של הממשלה והאם לפי דעתך ההוראה הזאת בוצעה? אם היא בוצעה, האם יוסקו

מסקנות בתחום הצבאי? קשה להבין שהאנשים הגיעו על טפט וציודם רגלי. יש להניח שהגיעו בשירה.

ב) מה הצ'רטר שעל פיו ניתן לחברי הכנסת להכנס באורח

חופשי לגדה המערבית? היו תקדימים בעבר שחברי כנסת נכנסו, אולי למטרות אחרות,

אבל למטרות פוליטיות אל השטחים המוחזקים והורחקו משם על ידי הצבא. ושר

במשפטים לשעבר י.ש. שפירא הסביר שאין כל מעמד מיוחד לחברי הכנסת בשטחים

המוחזקים, ועל סמך זה הורחקו משם. לפי מיטב ידיעתי גם החסינות של חברי

הכנסת לגבי השטחים המוחזקים אין כוחה יפה. על סמך מה נתנו לחברי הכנסת להכנס

לשם באורח חופשי?

ג) האם בתכנית ההתנחלות הקיימת הנוכחית של הממשלה מחנה

יוסף נועד להיות מקום התחנלות או שהדיבור על מחנה יוסף הוא רק דיבור של

הזמן האחרון?

ש. פרס: בכלל מותר לנוע לשטחים לכל תושבי הארץ. אפשר לעצור אם יש

לך ידיעה שמישהו מתכוון להפר חוק. צה"ל היה יכול לשים

עוצר על כל הגדרה. כתוצאה מזה הפועלים לא היו יוצאים לעבודה. כתוצאה מזה

כל התיים היו משותקים. אנחנו החלטנו לחסום את הכבישים. זו היתה ההוראה לצה"ל

וצה"ל ביצע אותה במאת האחוזים.

2) היות והיה לנו יסוד להניח שחברי הכנסת לא נוסעים שם

להתנחל, לא היה טעם למנוע את נסיעתם. ההוראה הייתה למנוע מהמתנחלים להתנחל, לא לסגור את הגדה. יכול להיות שטעינו, לא היה לנו רושם ש-18 חברי הכנסת שבאו בשעות שונות באו לשם על מנת להתנחל. אם רוצים להסתובב - יסתובבו, אם רוצים לפהגין - יפגינו. צוינו רק לגבי אלה שיש להם כוונה להתנחל. יכול להיות שנכון או לא נכון, אבל הפקודה הייתה למנוע התנחלות, ורק ממתנחלים.

מה הצבא עשה עם המשאיות והציוד?

אסתר הרליץ:

ש. פרס:

אם הם נסעו בדרך לא דרך - הם הגיעו. הצבא סגר רק את הכבישים. רבותי, זה לא היה מבצע צבאי נגד אויב פולש. הצבא שם 17 מחסומים בנקודות שיש לו כגדה, וזה מה שנצטוו לעשות. ואם מישוהו ירד מהכביש ונסע בדרך, הוא בהחלט יכול היה להגיע. היות ולא היה בליבי ספר שצה"ל יכול לפנות את המתנחלים גם למחרת בבקר ולמחרת בבקר ארץ ישראל לא תיחשב לארץ כבושה, אם יקימו שלשה אהלים, והיות ולא היה בליבי לא פחד ולא חרדה (אני מניח שגם בליבו של ראש הממשלה) אז מה כל הפניקה הזאת? אז הם היו שלשה ימים ליד תחנת הרכבת. אם באו ברכבת ונסעו ברכבת. הממשלה לא רצתה שבכבישים יסעו מתנחלים ולא החליטה שצריך לגייס את כל צה"ל למבצע הכביר הזה. לפי דעתי השיקולים הוכיחו את עצמם כנכונים. מתנה יוסף איננו מקום שנועד להתיישבות על פי החלטת הממשלה, שכן הדבר לא הובא עד עכשיו להחלטת הממשלה. הוא יובא על ידי אחד מחברי הממשלה או כמה חברי ממשלה, אם וכאשר תהיה פניה להתישב במקום הזה. יובא לדיון כמו כל פניה אחרת. ולפי כל השיטה הקיימת מעבירים לוועדת השרים לענייני התיישבות שבדקה את העניין. אני רוצה לומר גם לשרי מפ"ם שאינם נוכחים כאן. גם חבר מפ"ם נפגש עם ברעניני מפ"ם, אם מישוהו רוצה להתנחל באיזה מקום. אני קראתי ב"על המשמר" ויכוח עצום על נחל גשור. מותר לכל חבר ממשלה, מותר לכל חבר כנסת, מותר לכל אורח במדינה להגיד שהוא יפנה לוועדת השרים לענייני התיישבות ויבקש להתישב במקום פלוני או אלמוני. החלטה על התיישבות במקום זה אין. לא הובטח למתנחלים שום מקום אחר להתישב.

י. לקט:

אני מבין בדברים ששמעתי מפי שר הבטחון בשני חלקים (1: התאור העובדתי של האירוע שהממשלה

טיפלה בכל האירוע הזה. ב) מה שהוא הגדיר כ"אני מאמין". אני מוכרח לומר, למרות שבשלשת הימים האחרונים היחא לי קצת קשה לנשום מהאירוע הזה, ביום ששי בחצות לאחר ששמעתי את היריעות על ההתנחלות, פניתי לראש הממשלה בבקשה לעשות לשמירת החוק ולפיוני המתנחלים. התברר לי שכבר בשלב ההוא חשבו שזה יקרה ביום שני, בגלל שכת, בגלל חשעה באב. העובדה היא שבאמת במשך שלשה ימים היה קשה לנשום ולחיות. אבל יש גם עובדה שכסופו של דבר התזירו את החוק על כנו.

אבל אינני יכול לקבל בשלוות נפש את האני מאמין של שמעון. כוונתי שפה זה לא עניין - למרות שאף אחד לא רצה להשתמש באלימות, כל

אחד האמין שהממשלה תמצא דרך לפתור באופן מעשי את הבעיות ללא אלימות - אי אפשר להתייחס ביחס של סלחנות לאותה תופעה. מדבריו השתמע אצלי יחס של סלחנות מסוימת לכל האירוע. נדמה לי שמעשה הפינוי של המתנחלים לא חייב היה להיות כל כך תואם כפי שניסית לצייר. זה לא נכון שנמנעה הפרת חוק. היתה הפרת חוק והיא קרימה במשך שלשה ימים במדינה הזאת. אף על פי שאני יכול להבין את השיקולים, אני לא חושב שאפשר להשלים עם יחס של סלחנות מסוימת, כיוון שיש כוונות אידאליסטיות של מתנחלים שרוצים להתנחל.

150 איש, לפי העתונות, במשך שלשה ימים ניסו לקיים התנחלות בלתי חוקית.

מה זו התנחלות בלתי חוקית?

י. רבין:

היית שם?

ש. פרס:

הם היו במקום.

י. רבין:

והם הודיעו שהם באו על מנת להתנחל. אני לא יודע מה זו התנחלות. הם הודיעו שיש להם הצעות להקים

י. לקט:

שם מפעלים.

היו שם אלפיים איש שקיימו הפגנה ללא רשיון בשטחים.

אני לא מקבל שפה לא היתה הפרת חוק. לפי דעתי היה כאן דבר הרבה יותר חמור,

ופה זה לא מופנה לממשלה, אלא אל מוסדות המפלגה ואל הנהגת המפלגה : יש

פילוסופיה והפילוסופיה מטיפים אותה במשך חודש וחצי מאז נסיון ההתנחלות הקודם

ליר שכם. והפילוסופיה אומרת, בין היתר, שיש שני סוגי חוקים : יש חוקי העם

ויש חוקי המדינה. וחוקי העם הם שהביאו להקמת המדינה. אלה הם החוקים שאתנחלו

בכל מקום בארץ ישראל ההיסטורית ושום חוק של אנשים בני תמותה לא יכול לעמוד

מול החוק הזה. גם היום כאשר פנו המתנחלים שמענו את זה, וזה הופיע בעמוד

הראשון ב"מעריב". זה ההסבר. אם עושים את זה 150 אנשים שמטפלים בהם כפי שמטפלים

- הרי עושים זאת אנשי אופוזיציה, הם אנשים פוליטיים. עושים זאת נבחרים העם.

מפלגה פוליטית איננה יכולה לעבור לסדר היום ולהשלים. נדמה לי שגם הכינוס

המאוחר של המפלגה וגם הסירוב לדון בעניין מאז הנסיון הקודם להתנחלות, והיתה

הצעה לסדר היום בלשכה ודחו אותה וסחבו אותה. מפלגה פוליטית לא יכולה להתקיים

אם היא איננה מרגישה בהלכי רוח ובפעילות פוליטית כזאת, מכיוון שפילוסופיה

פוליטית כזאת מנוגדת לאשיות משטר דמוקרטי תקין, לפי מיטב הבנתי.

אחרי כן טק

המך דברי י. לקס:

נדמה לי שאי-הטיפול שלנו בצדדים הפוליטיים, האידיאולוגיים בענין ההתנחלות הזאת היה גילוי של חולשה של מכלגת העבודה, כי אם היינו מטפלים בזה בעצמה הפוליטית וביוזמה הדרושה, יכול להיות שזה היה משפיע בלבי התכנון של המבצע הצבאי. גדול הזה, מבצע טבסטיה, יכול להיות שהיה מופיע גם על עצם קיומו של המבצע הזה. אחרי הנסיון הראשון, מה שהוברר, בעצם אין שום כוח פוליטי במדינה שמנהל מערכה מול הפילוסופיה הזאת. לפי דעתי זה לא אנין. אפשר להתייחס אליו בסלחנות ולעבור עליו לסדר היום. לדעתי זה ענין שבוע בעצם קיומו של מאגר דמוקרטי בארץ, ואני לא מאלה שכל כך משוכנעים שלא נשקפת סכנה גם לאשיות הדמוקריות בארץ.

דבר שני שהוא יותר פרקטי - לפי מה שידועותי

מגיעות על ההתנחלות היו ידיעות מוקדמות, שכן כבר יצאו הוראות לנסות ולמנוע גישה דרך הכבישים. אנילא רוצה לנחש ניהושים לגבי דרכים עקלקלות שהגיעו בהן לשם. אני מקבל את הגיון בכך שמנסים להסות את הכבישים. אך יש כבר נסיון, והניסיון מוכיח שחסימת כבישים בלבד אינה מספיקה על מנת למנוע תופעות כאלה בעתיד, ויש לנו גם היום הודעה שומענו ברדיו מפי מזכירות המתנחלים, ויש כבר אולטימטום, אולטימטום לממשלה, ואם תוך חודש ימים לא ימצא פתרון יזאפיד התנחלות של אותה קבוצה בזומרון הם יעשו זאת מחדש. (י. רבין: אמרו). הם אמרו, ועשו, והצליחו. י. רבין: מה הצליחו?) הצליחו לבוא לשם כשלא רצית שיבואו. לא רצית שיבואו לשם ויעשו את הדמונסטרציה הזאת. ניתנה הוראה למנוע את בואם. לכן הטיעון מאמץ ויטלו. אמרו שלא להפעיל את הנשק. וודאי שלא. אבל למנוע זאת צריך. זה לא הצליח. רצו למנוע, ומה צריך להסיק את מלוצ המסקנות ולהעריך כך שבעוד חודש, אם הממשלה בכל אופן לא תחליט לזנות את מדיניות ההתנחלות שלה ולא תאפשר להם להתיישב בזומרון, והם ינסו טוב את כוחם, שלא יצליחו.

ט. פרט:

נאמר שמטאית עם נשים וילדיה נמצאת בכביש ופורצת את המחסום. האם יאמר המפקד הצבאי לירות

בגלגליה, לדעתך?

י. לקס:

לא. גם אני הייתי בצבא ועמדתי גם במחסומים על כבישים, ואני מודיע שכל חייל יודע שאסור

לירות מחסום לא עוברי אורח.

י. פרט:

אחת אנשים שפורצים את המחסום, אחת מוכן להעמד אחת לדין?

ט. פרט:

אני הייתי כך. גם כאן יש זיקול. אנחנו עוסקים לא רק בצד המשפטי של הענין אלא בצד הפוליטי שלו. אחת רוצה לעשות בית דין עם כמה פוליטיים - תעשה. אני אשקול זאת פעמיים. זה יהיה מזון לרדיו ולטלוויזיה.

י. לקט:

מנסיוני אני יודע שיש מחסומים שאי-אפשר לעבור אותם. העניין כולו בחילוקי דעות, גם לגבי הטכניקה של המחסומים. כיוון שמאיימים עליך לחזור על אירוע דומה, אזי חושב שיש להיערך כך שתעשה הפעולות הנדרשות על מנת למנוע זאת מלכתחילה. לפי דעתי גם קל יותר להיערך למנוע זאת, והבעיה יותר פשוטה ופחות מורכבת ומסובכת מאשר פינוי של אלפיה איש.

דבר שלישי: לפי דעתי בסכסוכים הקרובים

לא יומדת בפני הממשלה האופציה להחליט על שנוי במדיניות ההתנחלות אלא בשכס, ולו מהסיבה הזאת, שאם יוחלט על כך שמאפשרים להם להתייב בשכס, פירוש העניין שזו החלטה שנתקבלה תחת אולטימטום ועומדים לחזור על דבר כזה, ופירוש הדבר שהממשלה בסופו של דבר קיבלה החלטות תחת לחץ, וזה שיטה כזאת היא כדאית ומשתלמת בסופו של דבר, כי למען המובק להגשמת חוקי העם, אפילו בניגוד לחוקי המדינה, הדבר כדאי.

לכן נדמה לי שהאופציה הזאת לדון ולהחליט

על התנחלות בשכס בסכסוכים הבאים, תחת רושם הפירוע הזה, אינה עומדת בפני הממשלה, ויד כמה ידוע שישנו חילוקי דעות בין הנהגות החלשים ביותר בבקשתהירדן הם היחידים הוקמו על ידי בית"ר. אם הנושא הזאת מדברת על התנחלות, נדמה לי שזה יהיה לפי מדיניות הממשלה כשיר הם יילכו וקודם כל יקימו ויחזקו אתהישוב העומד להתפרק.

אז לא מתנחלים של בית"ר.

י. פרט:

זו אותה מפלגה. זו אותה תנועה. לפי דעתי

י. לקט:

מפלגת העבודה אינה יכולה לעבור לסדר היום

בנושאים המרכזי, שהוא לפי דעתי הנושא הפוליטי של קיום חוק, של קיום מוסר דמוקרטי ומה פירוש דמוקרטיה, רק בסטיות מני של הלשכה הזאת, שהתכנסה באיחור רב מדי, ולא נדמה לי שצריך לקבל החלטה שהמפלגה נערכת למסע הסברה רציני בציבור, כיצד מתנהלים ויכוחים פוליטיים גם על עתיד השטחים וגם על התנחלות ביומרוק במסר מתוקן ובמסר פרלמנטרי.

לכן צריך לגייס את כל הברי הממשלה. מי שפוסק

כמוני בגניני המפלגה, יודע יד כמה קשה להשיג חרים להופיע באירועים מפלגתיים. כל רי המט לה וכל הכוחות העומדים לרשות המפלגה, כולל גיוס אמצעי הקומוניקציה, כולל גיוס האמצעים החרים צריכים להיות מגויסים, כדי שידעו ההכוח הפוליטי שנקרא תנועת העבודה אינו מאלים עם פילוסופיה כזאת. לפי דעתי גם חבוינו בממלה, בייחוד בתחום החינוך וההסברה, צריכים לבדוק אם בנושאים אלה נעשה הכל על מנת שנושא שמירת דמוקרטיה, קרן דמוקרטיה, מוקבר באופן יסודי ותקין במסרכת החינוך ובמסרכת ההסברה למבוגרים. נדמה לי שצריכים לערוך עלידי בדיקה מחודשת של חכניות הלימוד. צריכים לעשות בדיקה מחודשת של הפעלת הכלי של צאת מרכז ההסברה. חייבין יותר חמור מכל ויכוח על פרט זה או אחר בעצם הטיפול של הממשלה בפנינו והמתנחלים.

הינ"ר ה. גיבלבר:

יחיאל לקח אחר שבחתידי נעמוד בפני חופעות
דומות. לפי מה שנאמר לי כי ישיבת הליכוד הייתה,
הוחלט שהם לא ממשיכים בדרך זו, אלא לוחצים על הממשלה דרך הכנסת, לחייב אותה להתנחלות
ביהודה ושומרון. זו החלטה שנחקבלה לפני כשעה.

ד. קורין:

כמה הפרות וכמה הצעות. חילתי בימים אלה בחרדה
לא מופעה. יש כמה אנשים בחדר הזה שיורעים
הייתי מודאג מהעניין שיהיה התנגדות בין צה"ל לבין המתנחלים. חרדתי לזה מאוד. ראיתי
שזה יכול לקרות, ומאד לא רציתי שזה יקרה.

כל הכבוד לממשלה וגורמי הבטחון על התבונה
ועל ההתמקדות, על גמר העניין בצורה שזה נגמר. אני חושב שזה אינו זעיד על חולשה.
זה מקיד על תבונה, איך לנהל עניין, כאשר אני לא כל כך בהרגל מלאה עם הממשלה
בנושא זה, לא לגבי צורת ביצועו של לגופו של עניין. אני חושב שגמרנו זאת יפה.

אני חושב שלא גמרנו זאת עדיין לגמרי, ובהצעות
שלי נציג מסה. אין לנו הרבה אנשים שרוצים להתנחל. כל מתנחל, צריך להתייחס אלינו
כאל מישהו שיש לו ערך סגולי, בין שהוא איש האיחוד, חנוכהמושבית, הפועל המזרחי
או סתם יהודי שרוצה להתיישב ולעקור מביתו וטביבתו וללכת לישוב מקום כלשהו. אני
מעריך זאת מאוד. אני חושב שאיננו משופעים מידי באנשים כאלה. אנחנו לא מרגישים עד
כמה אנחנו צריכים לעשות זאת עכשיו בקצב יותר מהיר.

אחרי כן - נא

מצד שני, אני יודע שמתנחלים אלה, שאני מאד מעריך אותם, ואני מבחין, לפי מידת האינטלגנציה המועטת שלי, ביניהם ובין הכוחות הפוליטיים שהלכו להצטלם, וגם לעודד, אני מבין שהיתה לאלה כוונה נוספת להתייצב נגד הממשלה. אבל המתנחלים עצמם עשו דבר שהם האמינו בו, ואני חושב שהדבר שעשו הוא דבר נכון, אם כי תוך כדי עשייה הם הפרו חוקים. אני מודה ומתוודה, עד הרגע הזה אינני יודע בדיוק איזה חוק מהחוקים הם הפרו. אני מבין שיש מימשל צבאי, אסור להשאר ללון בשטח, או משהו כזה. אני לא יודע שבקוי היסוד של הממשלה יש הודעה שהממשלה תמנע בכח מתנחלים. (בן אהרן: נאמר שההתנחלות תעשה בהחלטת הממשלה). יש מרחק בין זה ובין פינוי בכח של יהודי שקם ועושה על דעת עצמו, ואני עומד על כך.

דבר שני חשוב ביותר הוא הרעיון של התיישבות בשומרון, ליתר דיוק על גב ההר. אינני יודע מה יהיה ההסכמים שיהיו אי פעם עם השכנים שלנו, אבל בכל תנאי, אנחנו צריכים להבטיח את עצמנו. ואני חושב שבשביל להבטיח את נתניה ואת חדרה אנחנו צריכים לשבת מעבר לקלקיליה, צריך להיות שם צבא, הואיתבסס על ישובים, ישובים עירוניים, שיהיה קשר ביניהם ובין ריכוז המילואים שלנו. זה חיוני לעתיד המדינה. ואנחנו לא רק צריכים להתנות את זה בתנאי הסכמי השלום, אם יבואו אי פעם, אלא גם להתחיל לעשות זאת כאשר הארץ בשלטון ישראלי.

שמחתי מאד לפליטת הפה של יחיאת, שאמר שנעשתה הפרת חוק במדינה. אני שמח מאד שסבסטיה היא במדינה. זה היה בשבילי גילוי. אני בדעה שהתנועה וסריה לא יכולים רק להגיד שאין איסור על התיישבות בשומרון, ולחזור על זה בצורות שונות, אמרו זאת ראש הממשלה, ~~השד+הממונה~~ ושר הבטחון, הממונה על השטחים, שר ההסברה ואולי עוד שבים, כל אחד מהם אמר דברים לאלה באיזה הזדמנות, כל אחד לפי דרכו ובסגנונו. אבל אי אפשר רק להגיד שאין איסור, ולא לעשות. צריך לעשות.

לכן אני רוצה להציע את ההצעות הבאות, שהן משקפות את דעתי. אני חושש שלא יתקבלו פה אחד. אני מציע: לשכת מפלגת העבודה והסיעה בכנסת מחליטות: א. התיישבות יהודית בכל אזורי הארץ היא אבן יסוד בערכיה של תנועת העבודה והתנועה הציונית. ב. ~~מבני+מבנים+מבנים+מבנים~~ לממשלת ישראל ולגורמי הבטחון על ההתאפקות והתבונה שגילו בפרשת ההתנחלות באלון מורה. ג. מציינים בצער העובדה שהממשלה טרם עיצבה תכנית מעשית ליישוב השומרון. הלשכה והסיעה תובעות מהממשלה להחיש תכנית זאת. ד. גוראים לנוער ולדור הצעיר - כולל הדור הצעיר של המפלגה - להתנחל וליישוב את כל חלקי המולדת, בהתאם להכוונת הממשלה. ה. יש לטפל בדחיפות באיתור מקום להתיישבות למתנחלי אלון מורה.

ולרשום אותם בספר הזהב...
ההצעה זהה להחלטה של מפד"ל.
אני שמח שמפד"ל החליטה דבר נכון.
אני שמח שזה מתואם.
זה לא מתואם.

מ. ברעם:
מ. ורטמן:
ד. קורן:
מ. ורטמן:
ד. קורן:

י. בן אהרן:

אני חושש מאד שאין הערכה נכונה ומדויקת לנועשה, לא של הנועשה ולא של המדיניות שהולידה את המעשה הזה. אני חש ממש מבוזז כשמעניקים לפוטש קלוקל זה את השם התנחלות. כאילו אנחנו איננו יודעים מהי התיישבות. לא מתיישבים לפי החלטות ממשלה ואין חלוציות לפי החלטת ממשלה וגם לא לפי תקנות וחוקים. זה פחות מכל מדאיג אותי. אם היתה הפרת חוק, יש יועץ משפטי. ויועץ משפטי יודע גם מתי לעצום עין. היתה פה הפרת חוק במשך שלושה או ארבעה ימים. זו עובדה, שאינני יודע לשם מה צריך להלבין אותה. אין זה אומר שצריך מיד להוציא את הביונס. יכולים להיות שיקולים. ממשלה זכאית להפעיל את שיקול דעתה. בכל חוק יש שיקול דעת, וזה לא מקרה.

היתה פה הפרה גסה של החוק, מתוך כוונה פוליטית לנזח את הממשלה, לבזות אותה ולהפיל אותה. אבל דבר אחד מעבר לכל ספק: התיישבות וכוונה להתיישבות לא היתה פה. יש לנו קצת נסיון, אנחנו יודעים מה הם צירי לידה של התיישבות. מתארגנים אנשים, דוד קורן טוען, שהארץ רעבה למתיישבים והם לא יישקלו בפס. אבל כל אדם שרוצה להתיישב יודע יפה מאד במה זה כרוך, מה התכנית שלו, מה התכנים שלו, מה זה יעלה לחברה הישראלית. והנה הולכים מתיישבים עם גנרטור ומחרטה. אני יודע מה עושה קבוצה בימינו שרוצה להתיישב, בימינו, לא בימים קדמונים שלא היה עם מי לדבר. אבל בזמננו - אין כתובת להתיישבות? אני לא רוצה להיות חבר במפלגה הזאת, ואינני רוצה להיות תומך בממשלה הזאת, אם היא איננה כתובת להתיישבות, אם למי שרוצה להתיישב אין עם מי לדבר. האם אין מרחבים בארץ הזאת, לא בגליל, לא בנגב, לא בבקעה, לא בפיתחת רפיה, הכל מלא עד אפס מקום? אברהם גבלבר מביא הצעה לסדר היום בענין הגליל, שם ירדנו מ-18% ל-8% מהאוכלוסייה. ומה בנגב ומה בבקעת הירדן, זה ידוע. הזכירו ישובים שרעבים לבח אדם. מתמוטטים מאמצים חלוציים מחוסר כח אדם. יש קבוצה בישראל שרוצה לקדש שט ישראל ועם ישראל, ואין לה עם מי לדבר על התיישבות, אלא באמצעות ביונסים... היא צריכה לפרוץ מחסומים כדי להגיע להתיישבות... ואנשים רציניים כמו דוד קורן מתפעלים מאותה קבוצת מתיישבים, שאין לה כאילו כתובת.

ד. קורן:

היתה לה כתובת, הם פנו.

י. גלילי:

אתה מצדיק את המעשה שלהם?

ד. קורן:

אמרתי בדיוק מה אני חושב. אני מתפלא שאתה אומר שהם

לא פנו.

י. בן אהרן:

אני מוציא מכל הדיון הזה את ענין ההתיישבות. אין לזה

שום שייכות. זה ביזיון מאין כמוהו, ביזיון לנו

ולממשלה אחרי שבע השנים האחרונות, אני כבר לא מדבר אף על חמישים שנה, אם

קיימת קבוצה כזאת של יהודים דתיים או חילוניים, יבורכו. יש להם עם מי

לדבר, בממשלה או בסוכנות, מצפים להם, עורגים שיבואו ויקחו חבל קרקע ויבנו

ישוב.

פה לא היתה התיישבות, לא היתה כוונה להתיישבות, לא היתה

כוונה להתנחלות. עורבא פרח, לא היה ולא נברא. זה היה ההיפך מכל דרך

להתיישב. וזאת גם הם יודעים.

חברים יקרים, אנחנו לא נברח ולא נוכל להתחבא, עם כל קור הרוח והרוח הטובה, שאני מטבח אותה, מן ההכרעה הפוליטית העומדת על הפרק. הממשלה לא תוכל להוביל את העם הזה בשתי מסילות. אי אפשר תמול ושלשום, ועכשיו יום יום לומר: מלחמה בשער. שר הבטחון, הרמטכ"ל, ראש הממשלה, כל אחד ואחד מוסר לנו, ומי כמונות יודעים את העניין, אומרים בכל האחריות הכבדה: מלחמה בשער. משא ומתן בווינגטון, בג'נבה. מה עומד על הפרק בחיים שלנו? השאלה הראשונית העומדת עכשיו על הפרק היא להתיישב בשכם, להתיישב באזורים הצפופים ביותר המיושבים על ידי ערבים - זו השאלה העומדת על הפרק? או להכשיר את הקרקע לאיזו שהיא הידברות, לאיזה שהוא סיכוי, לצל צילו של סיכוי להמנע מטבח הדדי חדש? אי אפשר לא לומר זאת לנו. ענין ההתיישבות הוא ענין של דמים. זה לא מסע

תענוקות.

אחרי כן שא

כל החלטה שתיפול בישיבת הממשלה ככל אחר ואתה שתבחר - היא שוקלת בו חשבון דמים, היא תשקול ותכריע, למען הבטחון, למען הגבולות ולמען החיים - תכל יחד היא חשקול. אבל כל שיקול כזה וכל הכרעה כזאת היא הכרעה לחיים ולמוות בכל מקום שזה יהיה. זה ענין של יוזמה פרטית, אבל יש קדימויות. איך נוכל להרשות שיובילו אותנו להרפתקאות? איך נוכל להרשות שעכשיו יביאו עלינו סכסוכים בינינו לבין שכנינו, בינינו לבין הערבים שיושבים אתנו באותם השטחים שהם עכשיו תחת אחריות שלנו? זו עכשיו המדיניות? זה עכשיו מוקד המדיניות לגבי היחסים עם הערבים בשטחים? זו עכשיו השאלה הבודעת לתקוע עוד ישוב ועוד ישוב בחוכם? אבל אם זו תהיה המדיניות - צריך לדעת. אני עכשיו לא מחווה את דעתי. אם תהיה החלטה כזאת, צריך לדעת כמה היא כרוכה. זה לא ענין של מה בכך. לקחו מאות חיילים מן האימונים, מן הכוננות למלחמה כדי לספל, כביכול, כמתחילים. כגידה במולדת. כל מי שכופה עלינו עכשיו להזיז חייל אחד בצה"ל מן הכוננות, מן ההיערכות, מן האימון - תותר תחת אשיות הקיום שלנו.

י. נבון: אתה לא מחליף את הביטוי "כגידה במולדת" לאחר מחשבה שניה?

י. בן-אהרון: לא. אני לא יכול לומר ולא רוצה לומר בשלב זה איך אני מעריף את החזיון הזה מבחינה פוליטית וחברתית, מה שנעשה על ידי ליכוד בימים אלה.

י. נבון: לא שאני בעד התנחלות.

י. בן-אהרון: מהי המערכה הפוליטית המתנהלת נגד הממשלה עכשיו ומהו האמצעי הזה שמשחמשים בו? מהי המשמעות של הדבר הזה? אני עוד לא אמרתי כל מה שאני חושב. יש לזה אסוציאציות רבות מאד ועשירות מאד למה שהם מנסים לעשות. אני מנסה לומר לחבריני בממשלה: זו טעות. אם הבינותי נכון את הדברים של שמעון, שהענין נגמר ונגמר טוב. כולנו שמחים ועוזים על זה שנגמר כפי שנגמר, אבל נגמר כפי שנגמר משחק עם השטן. עוד משהו יכול להתנחל. עוד משהו יכול לעשות מוצבים. כאן התנהל מ"מ. פרובוקציה מולידה פרובוקציה. אנחנו איננו במצב שיכולים להרשות לעצמנו משחק כזה ולומר: "ישחקו הנערים". לא בכל פעם ננהל מ"מ. אני חושש שאנחנו עומדים בפני חזיון אחר לגמרי אאצא וצריך להיאבק עמו בכל שארית הכח שלנו, שכל פעולה ישירה, כל יוזמה עצמית עכשיו שקוראים לה בשם הזה התנחלות - זו איננה אלא התגרות, התגרות מסוכנת בזמן של משבר גדול, מכריע בגורלנו כביכול התגרות בממשלה, אבל התגרות בגורל שלנו. צריך להתיצב לפני זה. הערה סופית: אני בטוח בזה שזו לא היתה הכוונה של שמעון, אבל אני רוצה להזהיר: גמר כזה, לא פיזי מטריאלי, אלא אידיא פוליטי של החזיון הזה - זו הזמנה להמשך. מכיוון שזה לא דבר ספורדי, זה

ישיבת סיעתנו בכנסת
וישיבת לשכת המפלגה

29.7.74
י. בן-אהרן

לא נעשה בהיסח הדעת, זו לא תאונת דרכים, זו תכנית מחושבת, חסרת אחריות, שחנית אחת ממנה מכוונת פנימה כלפינו וחנית אחרת מכוונת החוצה. חובתנו להעמיד את העם על החומרה של הדבר הזה. אין להתליף אמצעים בהגדרת הנושא. הממשלה ראויה לכל ההוקרה על קור רוח, על הדרך שטיפלה בדבר הזה. אבל היא בשום פנים ואופן, במידה שהחוק מחייב זאת, לא יכולה לתת חנינה להפרה הזאת של החוק שיש בה משחק. זו לא גניבה, זו לא שביתה לא מאושרת ולא מוצדקת של פועלים. אם מחיחסים ברצינות לענין התישבות כאחד האמצעים הרציניים והחשובים לקביעת גורלנו וגבולותינו - אנא, התיחסו לזה בצורה כזאת.

אם מחיחסים לזה ככה - ואני מתיחס לזה ככה -

אחרת אין לצו שום משמעות - זה נשק חריף מאד המעשה ההתישבותי בשטחים. לא כל שכן, ואני חושב שהמפלגה והממשלה לא תהיה לה ברירה, היא לא תוכל לנסוע ולרכב על שני הסוסים האלה בעת ובעונה אחת, והיא מוכרחה לקבוע באופן אמיץ ומפורש את העדיפויות בתקופה הקרובה, באותם החודשים שאתם שמים אותם כחודשים הקריטיים. אם ישנם חודשים קריטיים כאלה, יש עדיפויות. היו לנו שבע שנים של התישבות והתנחלות. ואז כל מערכת הדברים לששה-שבעה החודשים האלה, כפי שאתם שמים אותם - ענין ההתישבות בשטחים בכל אלה איננו הדבר הראשוני. דרושה איזה אתנחתא בנקודה הזאת, ובינתיים לקחת את כל האנרגיות האנושיות המתפרצות כדי לבצר את מה שהשגנו, שאנחנו נוכל לעמוד לא רק על ידי הסנקים.

דיברנו על התישבות שהיא גם כח מגן. הישובים

האלה אינם כח מגן עדיין. צריך לתת את הדעת על ציפוף החגורות האלה שכבר מתחנו אותן, לצופף אותן בכל אתר ואחר. אם מדברים על איזה סטרטגיה התישבותית שמתחברת לאיזה חשבון התישבותי וחברתי, אם זה צריך להתישב - אי אפשר להיכנע בשום פנים ואופן לסטרטגיה החמורה הזאת, חסרת האחריות שהליכוד הולך בה. מבחינה התישבותית הוא ודאי לא גורם. הוא טרמפיסט על עגלה של הדתיים. כל הכבוד לחוגים הדתיים, הם שותפים להתישבות, יש להם אנרגיה התישבותית, אמונה דתית בארץ ישראלית לפי דרכם. אלה דברים שיש להפנות אותם לאפיקים חיוביים, על מנת שלא ירעילו. אין שותפות בינם לבין הליכוד. אתנו הם עושים התישבות, עם הזרמים ההתישבותיים, עם הסוכנות היהודית, עם ממשלת ישראל. נגדם לא עושים התישבות. נגדם עושים פורענויות. יש להזמין אותם להיות שותפים להתישבות. ביתר עם זה צריכה המפלגה להגיד לאן פניה מבחינה פוליטית. היא תעשה מאמץ עליון כדי למנוע, אם אפשר, עימות קרבי נוסף, שלא ייעשה דבר היכול להתפרש לעת הזאת שאנחנו נוטים למסלולים אחרים, בשעה שאנחנו מבקשים מו"מ.

מ. הכהן: לו היו דעותינו כל כך החלטיות כמו של בן-אהרון, היה לנו יותר קל. ולא על עצם הנושא של המתנחלים אני רוצה לדבר. אני חושב שכולנו תמימי דעים כי המעשה שנעשה לא ייעשה. אבל על עצם הענין, על עצם הצורך בהתנחלות באותם איזורים שהמתנחלים האלה רצו להתישב בהם - בהם אין דעותינו כל כך החלטיות, ואין אנו גוזרים כולנו

ישיבת סיעתנו בכנסת
ולשכת המפלגה
29.7.74
מ. הכהן

מעור אחד. לו לא היינו שריים באירה ובאידאולוגיה של מיסטיקה המתירה כל דבר ואין שלטון החוק כופה עצמו על אידאולוגיות המיסטיקה, אולי אפשר היה אף לברך על מעשיהם של המתנחלים, גם כאשר הדבר נעשה איך שנעשה. אבל מכיוון שלא עצם המעשה הוא הקובע, מכיוון שלא עצם מעשה ההתנחלות והפרת החוק, והפרת חוק צריכה לבוא על עונשה, אבל מכיוון שמאחורי המעשה הזה עומדת אידאולוגיה של מיסטיקה - אני מסתייג מהמעשה עצמו, מבלי לבוא עדיין לקבוע מסמרות בצורך או באי הצורך בהתנחלות באיזור שומרון ובחלקי ארץ שונים.

אחרי כן טק

המשך דברי מ. הכהן:

שמעון פרס אמר שסוף מעשה במחשבה תחילה מצד
המתנחלים: (קריאות: מצד הממשלה). אני חרוב שמעשה המתנחלים, סופו מעיד על תיחוחו.
היינו, שבסופו של דבר לא באו אלה להיות מתגרים בשלטון, בממשלה, עד כדי שפיכות דמים
ועד כדי רצון להרוג אותו, את השלטון. היה כאן אקס של חלוציות, ואני מוריד מכאן
את כל הנספחים והנלווים וערב רב שהיה אחס. הקבוצה עצמה של המתנחלים, מניעה
היו טהורים, וזאת חייבים לראות, גם אם לא מטכמיים לדרך שלהם. אין בידינו
רזרבות התישבו תיות ואין בידינו רזרבות של אנשים שמוכנים ללכת "לכתך אחרי במדבר
בארץ לא זרועה", כאשר רק המצפון, המניע החלוצי, מדריך אותם. גם זאת צריך לראות
וגם זה משהו בחיינו. אין לזלזל גם בכך.

א. הרליץ: אותו בחור נמצא ב"קשת" ואחר כך בשכס פעם
ראשונה ואחר כך בשכס פעם שני, אותו בחור מתנחל.

מנחם הכהן: אני סבור שעלינו גם לבדוק את ההתלהבות שלנו,

והיו גם רבים אצלו שהתלהבות שלהם היחה
ממ צמאה למעשה אלימות בכוח על ידי הממשלה, להוריד את המתנחלים בכוח, ואם לא כך
לא באו לסיפוקם, נדמה לי שגם התופעה הזאת טעונה חקר ובדיקה על המרחש אצלנו.
לגור מה שקרה אצלנו בימים האחרונים, היו שחשבו שזומו שמים, הארץ מתמוטטת, הממשלה
לא מעילה את חיל האוויר להוריד אותם, לא מפעילים את צה"ל לירות פאז במתנחלים.
זו היחה האוירה, אוירה של לינץ'. יש לבדוק את המצב הזה.

מי אמר, מי הציץ?

קריאה:

מ. הכהן: תקרא את העיונות ואת ההכרזות של הימים
האחרונים ותראה את הדברים. כינו זאת כחורבן

בית שלישי.

הבחורים שלנו קיבלו מכות.

י. לקס:

לו הקבוצה היחה בהרכב אחר, אני לא יודע אם

מ. הכהן:

לא היה נחרת. אני נזכר דבר ועלול אולי

להרגיז מי הו, אבל לו היו הלה בניה של האיחוד או הקיבוץ המאוחד והיו עושים אותו
מעשה, האם גם אז היו התגובות כפי שהיו באותה התלהבות?

הח חושב לזה מקרה הבניה של האיחוד והמאוחד

ד. רוזוליו:

לר עושים מעשה כזה.

ב"קשת" היו בנים ל האיחוד, ויש שוקלים אם

ד. הכהן:

לחת להם את האדמה של אליפלס או לא. גם הם גלו

בניגוד להחלטות הממשלה. מדוע לא הורדת אותם? מ' וס שההרכב של אותה קבוצה הוא אחר

מההרכב של הקבוצה הזאת.

בדקת זאת.

ד. רוזוליו:

- ד. הכהן: אני חושב כן. עובדה שלא הורידו אותם.
אחה בדקת מה זאת אומרת?
מסמך שהעובדות הן שאנשי "קשת" יושבים. לא
הורידו אותם. לא הפעילו נגדם נשים.
י. רבין: בזה הוא צודק.
א. הרליץ: "קשת" יאמאא יושבים בתוך קוניסרה.
ד. הכהן: "קשת" החיבה בניגוד למדת הממשלה.
ד. רוזוליו: זה באמת לא בסדר.
ד. הכהן: אבל שם יש גם בחורים ממרום גולן.
א. גרשוני: מי ישנו שם מהאיחוד?
ד. רוזוליו: ים.
ד. הכהן: אם אין שם מהאיחוד, זה רק מצביע על כך
באיחוד אין בחורים עזי נפש.
אני רוצה להוסיף ולומר, שמה שנחווה,
להפריד מאותם מרוצים למנות מהענין הן פוליטי - עדיין לא קבענו לנו משנה
ברורה מה גורלם של חלקי ארץ ישראל שאנחנו מחדיינים עליהם ובטיטואציה שהלואי
חגיע חס יזכרכו להיות מחוץ לגבולותיה של מדינת ישראל.
עלינו ליבח את הממשלה על שטיפלה בענין
המחנחלים כפי שטיפלה, ויחד עם זאת עלינו לומר מלה טובה למחנחלים, שלא
נגררו לפרובוקציה, שהיו כאלה שרצו להכניס אותם לחוכה, ובסופו של דבר...
י. לקט: הם רק ריחקו חיילי צה"ל.
ד. הכהן: חלמד לשמוע גם מה שלא סוכס במזרח.
יחד עם זאת הם קיבלו עליהם את עול
הממשלה כאשר שמחנו לשמוע מגיבלבר, שגם הליכוד קיבל החלטה שיותר התנחלויות
חלי אישור הממשלה לא תהינה. אני מקווה שיגיעו גם לכך, את טרם החליטו כך.
אנחנו מצידנו הייבים לברר לעצמנו, לא בטיעה הערב, כיצד אנחנו מתיחסים
לאותם חלקי ארץ ישראל שאני ואתה וכולנו התחנכנו בהם חלק מהווייתנו היהודית
והציונית.
ע. אמוראי: לא צריך להפליג כפי שעשה בן-אהרון
וליסול מכל פרט בקרב הקבוצה שעלתה
לטכססיה, ולהיות בוחן כליות ולב ולומר שלא היו כאלה שעשו זאת בתום לב. אפשר
לראות את הענין בין השני בכך שהצבעת על המגמה היסודית שהיתה טמונה בכל התופעה
הזאת. אני חולק לא על הדרך שהממשלה טיפלה בענין, אלא רק על ההסבר שהוצגת
הדברים על ידי המזון פרט, כפי שעשה זאת הערב, מלכתחילה. לא רק בכיוון בין ריטא

וסיפא של דבריך, אלא גם ברישא אמר מנין פרס, שהיתה התארגנות כפולה, התנחלותית, שהיה בה גם אלמנט דתי, ועל זה התלבט מובן פוליטי. אני חולק על כך. אני חושב שהאמיתו של המעשה היה נסיון לקבוע מהלך בדרך של הוצאת הדיונים מפורומים המדיניים אל הרחוב, ואל הרחוב שבמקרה זה הוא שטח מאוכלס ערבים, כאשר שם באים יהודים ואומרים לממלה: זה חלק מהמאבק המזומן לכם בחדשים האחרים הקרובים, ערב ההכרעה.

אני חושב שבכל העניין היה שזור מלכתחילה בין המתנחלים ובין הגורמים הפוליטיים שטען הוצגו על ידי מעון פרס, שכאילו התלבטו על זה. בלוי אני מגזים ומפליג כבן-אהרון ששמענו מדבריו הוא ייחס להם כוח וצייר אותם באקורד חזק מאוד, אני חושב שבסך הכל הטיפול של הממשלה בהם לא הקנה להם ממשות של צעידה שמקנה להם כוח רב, אבל לנו צריך להיות ברור מה הייתה המגמה עוד מלכתחילה.

אני לא מקבל את התיאור הורו לחסות כבישים וחסמו 17 כבישים והם הגיעו איכשהו. אני חושב שאת הניסוח היתה זו, היה כאן כשלון. אפשר היה לחסוך זאת מאתנו. אני אגב חושב שצדקו שמוטב היה להעסק עם מאות ולא עם אלפים ולא ללבות יצרים ולא להביא להחקפות נגדיות, אבל מלכתחילה כל זה יכול היה להיחסך מאתנו. פילד פיקוד מרכז היה דואג לכך ואי-אפשר יהיה להגיע, ובהוראה קפדנית מרוחקת לכת היו אומרים "צה"ל: אתם אחראים לכך שהאיזור הזה יהיה סגור הרמטית. אני מאמין שהיה בכוחו של צה"ל להבטיח זאת.

מי שראה, כפי שאני רואה, שהעניין הוא עניין פוליטי, היה צריך מלכתחילה לטפל בחברי הכנסת כפי שמטפלים במקרה החברי כנסת בפניהם כל הדרכים לדיון והתפעה פתוחות, ובפניהם פתוחות הדרכים לפתוחות בהכרעה על קו ועמדה, רוצים להוציא זאת מרשותו של הבית הזה אל השטח, אל הרחוב, המאוכלס באוכלוסייה ערבית. את זה צריך היה למנוע מהם.

לממשלה מגיע לפי הערכתי יצור כוח על הטיפול. אני חולק בעניין זה על יחיאל לקט. היה צריך להפעל בזה באורך רוח. שלושה-ארבעה ימים - לא נורא. אבל בזה האפשרות אתה מגע הרציף של חברי כנסת מהליכוד, הם מתהלכים היום בפרוזדורים של הכנסת ואומרים: גם ההרגעה ברוחות, גם המנחון, כל זאת אנחנו עשינו. אנחנו אחראים - הם אומרים - למפגן, לאחות, לאזהרה, אנחנו גם אחראים על שמירת הדרך. הם אומרים זאת.

בסך הכל הממשלה נהגה בתבונה, אבל אני חושב שמה שבן-אהרון הצביע בצבאים חמורים מאוד, אני חושב שבמסגרת של עניין זה זו תופעה. מה שהיה חסר במהלך זה לא בהתנהגות הממשלה לאחר שהם הגיעו למקום, אלא בהתפעה של מפלגת העבודה. לא היה ברור שהמחנה הזה רואה את העניין אף על כל סכנתו, מקבל את טיפול הממשלה, אבל מחיצב כמות שהוא בכוחו ומחריץ

72

על הסכנות ואומר להם: לאט לכם, אל תרחיקו לכת. אם תרחיקו לכת - אתם תהיו
נחראים למה שזה יוביל. בענין זה ההופעה שלנו הייתה חוררת מידי. היתה פובליציסטיקה
זעזועה את המלאכה. אבל אנחנו, קולנו נדע, ויש הבל בין החלטה של ממשלה ובין
קריאה המחנה הגדול והתיצבותו. למרות שאנחנו יודעים מי הדוברית בשמנו, קולנו
לא נשמע מספיק.

(אחרי כן אא)

באשמת-שומרון זו, אני חושב שהיו בוודאי גם אנשים עם אהבת-ציון. אני ראיתי אותם, אני מכיר כאלה, ראיתי דומים להם, דומים בדעות. ולא הם מדאיגים אותי. אם להשתמש במאפו, מדאיגים אותי העיטים הצבועים שחגו מסביב. מפני שהענין הוא פוליטי ביטודו. כך הוא גם מצטט+ מצטייר. את מי מרמיט? חלק מהאנשים, לא אלה שעלו, גם אומרים את האמת, ואפשר להעריך אותם לפחות על זה.

ב-14 הנקודות החלטנו על פשרה טריטוריאלית עם כל

שכנינו. נסיונות אלה, אלה שהיו לפניו ואלה שיהיו אחריו, בכח, בחצי כח, בכל דרך אפשרית לכסות את המפה בצורה כזאת, שלא רק שלא יהיה עם מי לדבר, אלא לא יהיה על מה לדבר, כי לא רוצים ולא ירצו להוריד ישובים שיש בהם 20 יהודים, או 200 יהודים, או אפילו שני יהודים. (מנחם הכהן: למה יצטרכו להוריד אותם?) אם יצטרכו. מנחם הכהן, היינו פעם חתומים על מצע אחד. הענין הוא פוליטי ביטודו. יש זכות לאנשים שאומרים לא לוותר על אף שעל בשומרות ויהודה, יש להם זכות לדעתם. אבל גם למפלגת העבודה יש זכות לדעתה.

גם אני מצטרף למברכים על כך שהענין נגמר בלי להגיע לשפיכות דמים. הלוואי ואתבדה ולא נגיע לדברים גרועים מאלה. אני שמח שנגמר כך, אבל כמי שקיבל מכות אני יודע, שמי שקיבל מכות מחיילים איננו אוהב את זה. (קריאה: מתי קיבלת?) לא מחילים יהודים. אבל גם אלה חיילים. אם שמעון יתן הוראה להכות, יכו. זה לא טוב, צריך להמנע מזה אם אפשר, זה לא נעים. אבל אני מפקד שהמכות יבואו מהצד השני. אברהם גל כבר קיבל מכות - הוא ראש תא הסטודנטים של מפלגת העבודה, יצא להפגנה שקטנה. לא שאל אותי, לא שאל אותך. (קריאה: הוא קיבל רשות). מה שמדאיג אותי הוא הטון הפסטורלי והאידיולי של שמעון, כי אין כאן לא פסטוקליות ולא אידיליה.

כולנו אומרים שרוצים אמינות לממשלה, ולפחות בתוכנו. תעודת הזהות שלי ידועה, ידועה כמה אמינות נתתי לממשלה הקודמת, בטונות... ולא ממלחמת יום הכיפורים, הרבה לפני מלחמת יום הכיפורים, ובנושאים שקרובים לענין זה. אנחנו זרענו רוח ונקצור סופה, ולא בגלל נושא ההתנחלות, אלא בגלל הצורה ואי האמינות. אינני מדבר על חברון. קמה קרית ארבע - קמה. אינני עומד עכשיו לדבר איך זה התגלגל, אם זו התיישבות יהודית. זה קם. מי שרוצה לבקר, אני מצי שיבקר גם בצד האחורי, יבקר בקרית התעשייה. שם ימצא "פירסט ג' ואיש פקטורי", ושני וטלישי, ואין שם עובדים יהודים.

אני מדבר על אי האמינות. לא על הצורך להתיישב בפיתחת

רפיח, אלא איך זה נעשה. על אי אמינות מערכת הבטחון. אני הייתי בין אלה שדמו. כחבר כנסת דומיתי גם בפיתחת רפיח וגם בעקרב, בצורת המעשה, אחד השחקנים בגידור בפיתחת רפיח הוא שחקן גם פה, וזה לא מקרה. אני אומר במלוא האחריות, צורת המעשה בפיתחת רפיח ובעקרב, זו הרוח הרעה, שם חיילים רימו חיילים, חיילים רימו אזרחים, ואזרחים רימו אזרחים. עובדה שהגיע למה שהגיע. איך נודע ענין עקרב בימים ההם, לפני מלחמת יום הכיפורים. התעוררה שאלה על הצורה, לא על עצם מעשה ההתנחלות, והתעוררה שאלת האמינות בכלל.

74
נותנים קרדיט לממשלה הזאת. אם מה ששמענו זו אמת, היא

לא טובה - איך התגלגל העניין - ואני חושב שזו אמת. (י.רביין: לא בדור לי
למה אתה מתכוון).

השאלה של קלדרון היא שאלה של אנשים שבזמנם עסקו קצת
בהתיישובות. זה לא חתול בשק. בשבוע שעבר בכנסת ידעתי את כל פרטי העסק הזה.
למה לא הלכתי ואמרתי? אמרתי. אמרתי לכל מי שרצה לשמוע. (ש. פרס: גם אנחנו
ידענו). ידעתי שילכו ברגל, שיתחפשו לסוחרים, שמשאיות יובילו ציוד, הדרכים
שבהן יטעו המשאיות. לדעתי, פה היתה אזלת יד. אני לא מדבר על ביוטטים. לא
מעצצ* מעלים ציוד כזה שהביאו בדרכי עפר. טוב שהעניין נגמר כפי שנגמר, אבל
זה יכול היה לא להתחיל. אילו רצינו, זה יכול היה לא להתחיל. אפשר היה למנוע את
זה, לא במאמץ גדול. אם התחיל, טוב שנגמר כך. איך התחיל ואיך נגמר זה
עכשיו עניין משני.

אני חושב שהממשלה הזאת חייבת לרכוש לעצמה אמינות
בעניין זה. שהיא תחליט, ולא שמישהו אחר יחליט איך מקימים את הארץ, סוגרים
אופציות או פותחים אופציות. היא צריכה להחליט. ומפלגת העבודה לא תהיה
האחרונה במפלגות ישראל. משמאל ומימין כבר דנו והחליטו, ואנחנו נאחרונים שדנים
בעניין זה. אנחנו רואים שיש במה לדון.

אם המפלגה לא תהיה חד משמעית בנוגע לצד החוקי שבעניין,
אם הממשלה לא תגיד דבר והמפלגה לא תגיד דברה, זה חור שיקרא לעכברים, לחולדות
ולכל החיות הרעות שיכולות לקום עלינו מכל העברים. אנחנו מוכרחים לסתום
את החור הזה. אינני מתייחס בדברים אלה לנושא ההתנחלות. את החור מוכרחים
לסתום, כי הוא יפיל עלינו את הבית.

תיים צדוק: אני חושב שטעות היא לחשוב, וכמה חברים בדיון היום
נתפשו לטעות זו, שהבעיה שהעליה לסבסטיה העמידה לפנינו
היתה הבעיה של ההתנחלות. בעניין ההתנחלות יש גישות שונות, יש חילוקי דעות
בציבור, יש גישות שונות בתוכנו, ויש ממשלה, ויש כנסת ששם מתקיימים דיונים
והדברים מוכרעים בדרך דמוקרטית. שם מכריעים מהי מדיניות ההתנחלות של הממשלה,
באיזה מידה התנחלות, היכן התנחלות.

הבעיה שהעמידה לפנינו העליה לסבסטיה לא היתה בעיה של
התנחלות, לא היקף ההתנחלות, אתרי ההתנחלות. הבעיה היתה אם מדינת ישראל
תהיה מדינת חוק, או אנחנו נרשה שבתחום זה תשתרר הפקרות; אם מדינת ישראל
תהיה מדינה שבה תמשול הממשלה החוקית, או מדינת ישראל תהיה מדינה, שכמו שכתוב
בספר השופטים, בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה. אני חושב
שזו הבעיה שעליה זו העמידה לפנינו.

גם אני מסכים שבין האנשים שעלו על הקרקע היו בוודאי
אנשים שהמוטיבציה האישית שלהם היא מוטיבציה רעיונית. אבל הפעולה הזאת, המיבצע
הזה מודרך על ידי שיקולים וכוונות פוליטיים. והכוונות, לפי הערכתי, הן התגרות
בממשלה, ערעור סמכותה כלפי פנים, ערעור סמכותה כלפי חוץ, ערעור יסודות

29.7.74

ח. צדוק

אא

45 - 43

המימשל, מפני שבמימשל דמוקרטי שבו חילוקי דעות על כל נושא, וגם על נושא
ההתנחלות, הם בהחלט לגיטימיים, האפיק הנכון למאבק על דעות הוא האפיק של הבירור
הדמוקרטי הפרלמנטרי. פה נעשה ניסיון להוציא את חילוקי הדעות מן האפיק הזה ולכוון
אותם לאפיקים שמחוץ להליכים הדמוקרטיים החוקיים.
הממשלה קיבלה בענין זה החלטה ברורה וחד משמעית,
ומבחינה אופרטיבית התחייבו מן ההחלטה הזאת חמישה דברים.

אחרי כן שא

29.7.74

ח. צדוק

- (1) חייב להיות פיננסי המקום, ללא תנאים מצידם וללא הבטחות מצד הממשלה.
- (2) לא יכול להיות פיננסי על ידי העברה למקום אחר, למחנה אחר, למקום אחר שבשליטת השלטונות.
- (3) לא יתכן שתיעשה עם הקבוצה הזאת איזה שהיא עיסקה.
- (4) יש למנוע כל רושם שנעשית עם הקבוצה הזאת איזה שהיא עיסקה.

(5) הובתר שאחרי הפיננסי, אם תהיה פניה, יהיה דיון והדגש הוא על דיון. פרושו של דבר - בלי הבטחה בנוגע לתוצאות הדיון והן יכולות להיות שליליות והן יכולות להיות חיוביות.

וחמשת הדברים האלה הושגו במלואם. והפיננסי הושג על יסוד חמשת הדברים האלה. בעיני מהרגע הראשון ועד הרגע הזה פיננסי בלי שימוש בכח עדיף על פיננסי בשימוש בכח. ולמען השגת המטרה הזאת שהיו בכל התנאים האלה שאני תארתי, שהפיננסי יהיה בלי שימוש בכח, כדאי להצטייד באורך רוח. אם אין ברירה, אם כלו כל הקיצין, אין מנוס, צריכה להיות נכונות להשתמש בכח כאותה מידת כח מינימלית ההכרחית כדי להשיג את המטרה. אבל ודאי שימוש בכח הוא האמצעי האחרון. צריך לעשות כל מאמץ כדי להימנע מזה.

עכשיו, מה קרה? הם הגיעו בערך ביום חמישי ופנונו ביום שני בבקר. ובאמצע היו שלשה ימים: ערב שבת, שבת ותשעה באב. אני חושב שהתקופה הזאת נתנה לנו שני דברים: הם היו ימי צינון למתחילים. אני אינני בטוח אם היינו משיגים את הפינוי בלי שימוש בכח, אילו החלטנו לפעול מיד אחרי שהם עלו על הקרקע. הימים האלה היו ימי התעוררות לדעת הקהל שהתיצבה כמעט ברובה המכריע לצידנו, מחוץ לקבוצה של חמומי מח שבודדה את עצמה. אני רוצה לציין שחוגים רחוקים מאתנו רעיונית וחברתית, כל הימין, הייתי אומר, השמרני, המתון שלרות השקפותיו החברתיות והפוליטיות רוצה להיות במדינת חוק ולא במדינת הפקר. אני מדבר על שכבות חברתיות, לאו דווקא על מפלגות מגובשות.

אני חושב שהימים האלה נתנו שהות לכל אלה לגלות את דעתם ואני חושב שאלה היו ימי התעוררות של דעת הקהל. בכך הכל לא נעים לי כאחד מחברי הממשלה לשבת את עצמנו, אבל אני חושב שבסיכומה של הפעולה הזאת הממשלה לא רק השיגה את כל היעדים שהציבה לעצמה, אלא יצאה גם בהישג פוליטי בדעת הקהל.

אני רוצה להוסיף ולומר זאת, עובדה שהפעם העליה לא נמנעה. אני מניח שמהעובדה הזאת יוסקו לקחים אופרטיביים. אני מניח שניערך כעתיד כך, כדי שנסיון לחזרה על זה יימנע.

ד. רזולוציה:

אמי לא מרבה להשתתף בדיונים. נדמה לי שחשוב שאנשי החישובים ישתתפו בדיון הזה. אינני רוצה להתחרות עם איש על יחס להתחשבות, אבל נדמה לי שאנחנו לא דנים בהתישבות. זה לא דיון על התישבות, כי לא היה חזיון של התישבות. יש לי גם כן איזה שהוא נסיון איך עולים, עם איזה ציוד עולים להתחשבות. נכון שפעם השתתפי בעליה להתחשבות

לקדמה. לצערי איננה קיימת יותר. לקחנו שלשלאות עם מנעולים כי היה צריך לקשור את הסוסים. לא שמעתי היום על עליה להתישבות שבציר של המתיבים יש שלשלאות ומנעולים בשביל לקשור את האנשים למקום, כדי שיכו שורשים. אינני יודע לאיזה חכמיות חקלאיות נלקח הציר הזה.

אני מניח שהיו בחור החזיון הזה גם חמימים, שאני

מקוה מאד לראות אותם בהתישבות. אני חושב שאנחנו לא יכולים להתיחס בשום פנים ואופן ביחס סלחני לשימוש בהתישבות כשימוש הפגנתי, לא בסכססיה ולא בחווה של אריק שרון. העניין שנקרא התישבות הוא יותר מדי רציני.

אני לא הספקתי לנסוע בימיט האלה לכל חלקי הארץ,

אבל נסעתי באחד מכבישי הצפון וראיתי את השלוט. אינני יודע אם מותר לשים שם שילוט. חלפה בראשי אסוציאציה. בפסח 47 אני נקלעתי במקרה ליום שבו האצל החליט לכבוש את יפו ושם ברחוב בן-יהודה - בוטינסקי עמדו חבר'ה של האצל וכיוונו את התנועה. אין פה שום חזיון של התישבות. יש פה חזיון של הפגנה שרוצה לעצור בתדמית הציבור את הממשלה כשלטון זר. וזו הכוונה ועל זה הדיון. (ע. פיינרמן: הם כבשו שטחים. זו לא אנלוגיה.) אני חוזר ואומר, זו לא אנלוגיה, זו אסוציאציה.

אני מצטער מאד, אני לא יודע אם אלה צבעים עזים

או חוררים, אני רואה את התופעה הזאת כתופעה חמורה לשימוש בסמל, בכלים שלנו לתכלית אחרת לגמרי, גם אם מעורבים כמה בחורים טובים וחמימים.

להתישבות יש עוד חכונה אחת, אחת התכונות של מתישבים

שהם לא מתישבים על חנאי. ככה חונכנו וככה אני חושב, בסופו של דבר, ההתישבות בנתה את עצמה, שהיא עמדה במדיניות החלטות המוסדות ליישובה של הארץ.

אני חושב שאנחנו עלולים לגרום לעצמנו דווקא מתוך

יחס להתישבות נזק עצום, אם אנחנו נכנס להלך המחשבה שמנחם הכהן ניסה להתוות בדיון הזה. אני אשמח מאד אם מפלגת העבודה תקדיש דיון לתכנית ההתישבות.

צריך להתישב ברמה - זה כבר מקובל, אני מקוה בחוג הזה. ההתישבות ברמה תרמה משהו. בגליל, בבקעה, בערבה, בפתחת רפית. אני אשמח מאד אם מפלגת העבודה תקיים דיון על התישבות ותהווה גורם שימשוך נוער להתישבות.

אבל אני בשום פנים ואופן לא חושב שאנחנו יכולים

באיזה צורה לערבב את התופעה הזאת, את החזיון שהיינו עדים לו בראשית השבוע עם מצטערים שמנסים לשרבב אותו בפנים. אני מצטער לומר, כמי שהיה מוזן על ידי

כלי החקשורת במשך שלשה ימים, לא היה לי ברור מה הולך. לא היה לי ברור אם מנהלים איתם מו"מ או לא, אם מקבלים את העובדה או לא. אנחנו מדברים על

הערך החינוכי הציבורי של העניין. אני לא חושב שזה מקרה שכל התנועות

ההתישבותיות שללו את העניין באופן קיצוני, גם הקיבוץ הארצי, גם הקיבוץ

המאוחד. איש לא שם לעימות. הממשלה נהגה במתינות, באורך רוח ובחכונה, אבל

צריך להיות ברור שהתופעה הזאת שהיום יש לה לבוש של התישבות, מחר יהיה נושא אחר, התופעה הזאת היא נסיון לערער את אמינות השלטון בארץ, כדי לעשות

לגיטימציה לדברים שעלולים לפגוע בה.

יש לי בראשית דברי איזה משאלה. אני מניח שהנושא

יעלה מחר-מחרתיים בכנסת בצורה זו או אחרת. אני

אסתר הרליץ

חושבת שתהיה כזה מן הכרכה אם תביא אותנו עוד הערב בסוד העניין או בתכנונו, כדי שלא נהיה מופתעים.

אחרי כן טק

אני רוצה להצטרף בדברי לכל אלה שהדגישו שפה לא היה מעשה כל כך חמיר.
ההפנינג הפוליטי הזה היה הפנינג ממדינה ראשונה. אם מותר לי להשתמש בעוד
מלה לועזית מודרנית, כי אז הסון של "קולט" של רק המינו הרב מפי שמעון פרס אלא
גם באמצעות כלי התקשורת בשלושת הימים האלה, נדמה לי שלא היה לגמרי במקומן.

יש לי גם ספקות ביחס לענין של מדינת חוק.
לא אינני מאמין במדינת חוק. אבל אצא היה לי אתמול התענוג המפוקפק לראות את
ידידי הרקסוריסט שהפך את מכונות המטה במלחם, לראות אותו בבית הסוהר, והיה
זה מקרה של הפרת חוק ולקיצת החוק לידיו של קדם. אבל בעיות פוליטיות הן לא רק
בעיות של שמירה על החוק. זה מרכיב אחד של הענין.

חוזרים ומזכירים לנו שהיסלר עלה לשלטון
באמצעים חוקיים לחלוטין. ולכן פסום כתוספת לכל הדברים שנאמרו על המעשה הזה,
לא רק בזה שהיתה הפרת חוק היתה משמעות של המעשה הזה שהיה בראשיתו ועד סופו מעשה
של ממשות פוליטית עם עיתוני פוליטי. היה פה גם עיתוני. המעשה הזה בא בעקבות
דיון מסויים בכנסת באותו בוקר. הדברים לא קורים במקרה.

אני מצייה לעצמנו לשים לב באתאאאאאאאא
באתאאאאא לקבוצה שביצעה את הענין. זו קבוצה מתוך המפד"ל אתאאאאאאאאאאאא
מאחוריה ולא להיפך. הם גם עלה שהפגינו בכנסת והוציאו את הכרזות על היציא.
הם יש מגמה פוליטית ברורה מזד, ואנחנו מוכרחים לשים לב אליה.

אני רוצה להוסיף עוד מסאלה ובקשה אחת.
נדמה לי שיש צורך שבנוסף לשלילה המוחלטת שאיננה להיות מוחמעת מחר, ואני מצייה
שראש הממשלה ישיב על הענין, במלוא טמכותו המוסרית, מוכרחה השלילה הזאת, לדעתי,
להיות מלווה גם בקריאה נלהבת אל אותם הצעירים המתלהבית שמחפשים אתגר
ואשר האצא הסתננו לתוך הקבוצה הזאת, שיש להם עוד מה לעשות בארץ הזאת,
בקריית טמונה, בירושם, בשלומי, בנוסף להתגרים ול התנחלות, שדני רוזוליו
דיהר עליהם. הענין חייב להיעמר וחייבים למצוא לו גם את הכלים. יש לתת לצעירים
האלה אפשרות לעשות משהו ולהחליט באאאאאאאאאאאאא מעשה, ולא, הם עלולים
ללכת לאיבוד במעשים מפוקפקים מסוג זה שהיו בימים האחרונים.

אני מוכרח להגיד למספר חברים שדיברו פה, צ. גרסוני:
שהתחילו בוויכוח איפה צריך להתחל בארץ,

לכל הפחות לא זה הערב המחמיר לדון ב אלה הזאת. זו אלה מאד נכבדה. גם לי
יש מה לומר בענין זה, ואולי אני שונה ואולי אינני שונה מאחרים.
אבל מדוע צריך לדון בערב זה על כך. הערב צריך לדון בשאלה, מה היא התנחלות
בלתי-חוקית ומה הוא נסיון של התנחלות בלתי-חוקית. מדוע מוכרחים לקשור את הדברים?

צ. גרסוני:

נקבע לזה סדרים יותר פרלמנטריים גם בתוכנו. כל ערב אחר יותר מתאים מערב זה לדיון על התנחלות. זה דיון שלכאורה נראה כל כך פשוט. על מה דנינו? דנינו ב אלה, מה היא התנחלות בלתי-חוקית לצורך ^{ואם} טופל בה צריך. חברי הסוב, כאשר אחת מודיע לי הליכוד החליט שהוא לא יטפל בכך, שמעתי. (ח.י. צדוק: לא החליט).

מ. ברעם: שהמבוק הפרלמנטרי יהיה בכנסת.

צ. גרסוני:

אפילו אם החליט, מותר לי לחשוב הלאה את

המחשבות שלי. או לא החליט, כפי שאומר

הח' צדוק, או שהוא החליט על כך לצרכי הליכוד, או שבאמת זה יהיה מאבק

בתוך הפרלמנט, אבל הם ישתמשו באחרים לא מהפרלמנט כדי לנהל ולחזק את המערכה.

אני חושב שזה הגיוני.

התשובה לשאלה שנשאלה, מה היא התנחלות

לאחוקית, היא תשובה פשוטה. התנחלות לא-חוקית היא התנחלות שלא לפי החלטות

הממשלה. נסיון להתנחלות לא-חוקית הוא נסיון להתנחל במקום מסויים לא לפי

החלטות הממשלה. לא בניגוד. לא לפי החלטות. זה מסוים כדי שיהיה זה נסיון בלתי-

חוקי והתנחלות בלתי חוקית. ואם זה בלתי-חוקי - צריך לספל בזה בתבונה, כבנסיון

בלתי-חוקי.

אני מסכים עם הדר פרס, שלא מבחינת שימוש

בכוח, אבל מבחינת התנחלות, העניין דומה לקרית גרסע, העניין דומה ל"קטח", אבל בזה

לא אגע כי זה נכנס לעניינים פרטנולייט, למה זה דומה? זה דומה מאד, חברי,

כי בקרית גרסע, כך אני מבין, הייתה התנחלות בלתי-חוקית, לא לפי החלטות הממשלה,

ואחר כך הממשלה אצרה זאת. ואז, זה מעורר תיאבון. מתחילים לראות את הדברים האלה

מחור הנחה, שמה שהיה לא חוקי, אחר כך הממשלה תאשר. וזה הנושא על הדיון שלנו הערב.

אם ב"קטח" זה נכנס על ידי חברים מהמחנה שלנו, ממחנה העבודה, ויש גם התנחלות

לא לפי החלטת הממשלה, אז נקרא לזה התנחלות בלתי-חוקית, ואני אומר דעו מאד

עשתה הממשלה שלא הורידה אותם מזה. אבל פה יש חברים שיאמרו ואני כמו אותו

יהודי שאינו רוצה לדבר סרה באשתי. ובכן, בלילה ההוא אמרתי לנציגי הממשלה,

עם עוד כמה חברים, שלא צריך לתת להם להתנחל שלא לפי החלטת הממשלה. (ט. ארבל-

למנזלינו: טוב לא שמעו בקולך). זה נראה.

נשאלה שאלה, מה הם הצליחו. אני רוצה לומר

את דעתי, במה הם הצליחו, לאו דווקא המתי ביט, אלא אלה שעשו סביבם. הם הצליחו

ל עורר דעת קהל בארץ, באמצעים פטוליים, וללחוץ על הממשלה מנורך אותה הנחה, הם

חושבים שמה קרה בקרית גרסע יכול לקרות גם פה. הם הצליחו אצאא להוריד צבא

מכוננות ואימוניות. זאת אמר דר הבחור. אז אני אומר שהקהל צריך לדעת שאסור להצליח

29.7.74

צ. גרשוני:

בדברים כאלה בארץ הזאת. לפני שבוע הודיע ראש הממשלה, וגם אחרי, שכארץ עלולה
לפרוץ מלחמה תוך החדשים הקרובים. זו הצלחה שלא כל אחד בקהל מבין אותה, וצריך
להטביר אותה, וההצלחה הזאת תקוצץ.

ד. קלדרון:

בתוך מסגרת ומתן הצעו של הבטחון הצעות, להעביר
אותו למחנה יוסף. אמרת זאת באופן אישי חמליץ

על מחנה יוסף.

לא בקטבת. לפני ההתנחלות. לא בקטבת.

ש. פרט:

אני רוצה לדבר על הימים של סבסטיה. אני

צ. גרשוני:

רוצה לומר כמה דברים בהקשר זה. ראשית | אני

חושב שלא היה בטור של הגיון למקום. אטאפאלא הם לא היו צריכים להגיע למקום
ההגיעו אליו. צריך היה לעצור בעד קודם, פאאאא כי כולם ידעו, ואלה שצריכים היו
לדעת וודאי ידעו, שיש כוונה ויש חכנון מדוקדק מאד של אנשים שיודעים להכנין עניינים.

אני חושב שזה לא בדר שער שבה בבוקר לא היה

ברור, מבחינת הפירסום את הממלה כן מנהלת מסא ומתן או לא מנהלת מסא ומתן בזמן

ישיבת במקום.

לא ימעת את החדשות ב-3 ביום שני אחרי ישיבת

י. רבין:

הממלה.

עובדה שגם דני רוזוליו אמר אותו דבר לפניך

צ. גרשוני:

זו הייתה ההרגה בציבור עד יובת בבוקר, ואני

חושב שצריך היה למסור על כך הודעה מפורשת של הממלה. צריך, לדעתי, לא בשביל
לצאת ידי חובה אלא באמת-באמת, לשבח את הממלה על שני דברים יסודיים, על החלטת
הממלה שאין מסא ומתן לה ברה בזמן שהם יושבים שם, ועל זה שהממלה יצאה את הכל
כדי להימנע לא רק מפליכות דמים, אלא גם משימוש בכוח. גם בכוח לא צריך להימנע
אם אפשר בלי זה, וגם את זה צריך לומר.

אני חושב שגם לא מיותר לשבח בחוכנו ומתוכנו

חלק רציני, כפי שעוזי ציין, אני מתכוון לחלק הליברלי של הליכוד, על זה שגילה

אחריות רבה ובגרות מחשבה פוליטית בענין זה. ולגסוף, אני חושב שמתעוררת פה

השאלה של מקרים בהם חברי כנסת משתמשים בחסינות הפוליטית שלהם, כדי לסייע

להפרת חוק במדינה. זו שאלה או לא שאלה.

זה לא שייך // לממלה אלא לכנסת.

י. רבין:

מ. חריט:

מבחינת המדען במדינת ישראל אני רואה את

הנקודה המדאיגה ביותר בשני סימפטומים. החדד -

בעובדה שחברי כנסת השתתפו במסגרת זו בארגון, בתכנון ובביצוע של המהלך. זה נערך
בזכויות האזרחיים פה, בכנסת, וזו הייתה פעולה בלתי-חוקית שנועדה לפעול בניגוד
למדיניות הממשלה, להחלטות הממשלה. יש אידיאולוגיה שמלווה את העניין.

נקודה שנייה - היה ארגון כמעט צבאי של

המהלכים שהביאו לעזיבת הדבר. בשלב ראשון זה היה אולי חמים. בלב שני התארגנות
כזאת למבצע עקיפת צה"ל, דרך וביליס, כל התכנון יש בו אלמנטים של תכנון צבאי.
אנחנו לא שמים לב לעניין זה. אני חושב שהתופעות המדאיגות ביותר הן אלה, ולזה
נלוותה אידיאולוגיה, והיא נתגלתה בשתי מסיבות. קודם כל על ידי בגין, ובמידה
מסוימת על ידי לנדאו. הם אמרו שבעצם המהלכים האלה, כביכול, בסבסטיה, הם
מיצגים את רוב חברי הכנסת. הממשלה במדיניותה אינה מיצגת את רוב חברי הכנסת.
מי שמע את בגין בדיו, שמע שזו האידאולוגיה. האקט הבלתי-חוקי מיצג, לדבריו,
את הרוב, ועל כן יש לתת לזה עידוד מוסרי וצריך לתמוך בכך.

אחרי כן דהמה אא

החלה נסיגה בחרות ובין הקיצוניים במפד"ל, אחרי שהיתה התעוררות גדולה מאד -
צריך לברך עליה - בליכוד, בתוך המפלגה הליברלית, ותהודה גדולה מאד בציבור. אני
מציע שנשים לב לנקודה זאת. כי אני חושב שיש פה מספר גורמים שהולכים בדרכים
חוקיות, ואם זה לא מצליחים מוכנים להשתמש, גם אידאולוגית וגם מעשית, בדרכים
בלתי חוקיות.

כזה כאשר הממשלה החליטה, ומדובר על דבר קונקרטי, לפתוח
במשא ומתן עם ירדן. זה נסיון לערער את סמכות הממשלה במשא ומתן זה, ולערער
את סמכות הממשלה לא רק במשא ומתן עם מדינות ערב, זהו נסיון לערער את סמכות
הממשלה במשא ומתן עם האמריקאים. פה אני רואה סכנות גדולות. זה לא רק ענין
ערעור על משא ומתן על יהודה ושומרון, זה גם ערעור היכולת לנהל משא ומתן
בנושאים של משק וסיוע כלכלי.

הנסיון לא הצליח. אני מצטרף לכל אלה שמשבחים
הצלחת הממשלה בפעולה הזאת, אבל צריך לראות למה מכוון הענין. היום זה לא הצליח,
מחר יבואו יותר מאלפיים איש. אנחנו צריכים להתמודד עם הענין ציבורית. הפעם
היה הענין יותר גדול מאשר במעשה שכם, יש עליה במימדים. ויש לי רושם שהחלטת
הליכוד היא נסיון למנוע את הבקיעים שנבעו בתוך הליכוד בקשר לענין זה. אם
תהיה השתלטות של הקיצוניים בליכוד ובמפד"ל, חירות וצעירי המפד"ל, בפעם הבאה הבקיעים
האלה בליכוד לא יראו ואז דעת הקהל תהיה פחות ברורה.

מי שהיה עד בשבוע שעבר להתבטאויות של חברי הכנסת לנדאו
ובגין בענין הופעת השר ברלב, צריך היה לשים לב לעוד אלמנט אחד, שאינו מנותק
מענין זה. זה היה חלק מפתחת אצבע מערכת של הכנת דעת הקהל לענין זה. נדמה
לי שהיום הקשר ברור. זה היה נסיון מכוון לסתום פיות. בגין צעק בקריאת ביניים:
לא צורת ההתבטאות מפריעה, אלא מה שנאמר. כלומר, להתבטא אצבע מותר, אבל רק לפי
הקו שהוא מתיר. זאת הנקודה המדויקת.

השאלה היא: איפה מפלגת העבודה? הכנסת היא זירה שרק הם
משתמשים בה. גם אנחנו צריכים להתחיל להשתמש בזירה זו. הצעתי הצעה דחופה לסדר
היום על התנהגות חברי הכנסת בענין זה. קיבלתי הזדעה שההצעה לא אושרה. כל שטות של
הליכוד מאושרת כהצעה דחופה לסדר היום. הכנסת עוסקת בכל דבר שפל שהם מציעים.
אני מעלה שאלה זו משום שאנחנו צריכים להתחיל להתמודד, הנושא הזה צריך להיות
מועלה על ידינו ולהידון. סניפי המפלגה צריכים לקבל תידרוך כדי להתמודד
ציבורית.

התעוררה שאלה במפלגה הליברלית, ודומני שיש סימנים גם
במרכז החופשי ובע"מ של אי רצון לקבל את הדומיננטיות הקיצונית של חרות. דברים
אלה נשארים ללא הד אצלנו. אני חושב שיש לקיים במפלגה דיון כיצד פותחים בהידברות
עם גורמים במפלגה הליברלית וגורמים אחרים שמסתייגים מענין זה.

היו"ר א. גבלברג: אני טוסה מהסדר. רשות הדיבור להערה קצרה לשר ההסברה
אהרן יריב.

ישיבת סיעת המערך בכנסת,
לשכת מפלגת העבודה,
29.7.74

אהרן יריב:

אני רוצה לעמוד רק על נקודה אחת, כי את יתר הדברים ניתחו מכל הצדדים. אנחנו חזקים בבקורת כלפי חוץ. אבל איפה היינו בשבוע שעבר? איפה נוצר הרקע למסע ההתנחלות? כאן בכנסת. גסף הופענו? להזכיר את השמות? להזכיר את ההתבטאויות? הנה יושב כאן משה ורטמן, ימים אחדים לפני הדיון בכנסת הוא ביקש מאתנו להיות נוכחים בהצבעה על ההצעה בנושא הפלשתינאי. לא היתה נוכחות, היינו צריכים להצביע ביחד עם הליכוד בעד העברת הנושא לדיון בוועדה. וזה עוד איך שהוא. ההופעה שלנו באותו יום בדיון על ההתנחלות לא הוסיפה כבוד למפלגה ולא הוסיפה כבוד לממשלה. אי אפשר להפריד בין הדברים. אם הולכים למאבק, הוא מתחיל בכנסת ומתסיים במקום שמסתיים.

אם אנחנו רוצים להתייחס ברצינות לדברים לנושאים אלה, צריך להתייחס קצת ברצינות גם לענין בכנסת. זה לא נוח לי, זה לא קל לי - אין ברירה, או שאפסיק להיות חבר כנסת. צדקה מתחילה מבית.

שמעון פרט:

אני מתפלא על דוד. מחנה יוסף הוצע למתנחלים לפני שהלכו לשכם, ומאז סרבנו לנהל אתם משא ומתן על מחנה יוסף. אני חושב שצדוק ^{סכם} את הענין באופן הכי בהיר, ואין מה להוסיף.

שאלו: איך זה שצה"ל לא ידע? צה"ל לא צריך לדעת, אסור שידע. אם מתכננים בכנסת או בבר-אילן, זה לא מקום שצה"ל צריך להפעיל בו איזה שהוא מודיעין. חברים יקרים, מה קורה לנו? לובה, מה זה אמינות? (ל.אליאב: אני הלכתי להגיד לשרים של המפלגה). אני מקבל את התיקון, אבל אני אומר: אל נתלהב יתר על המידה.

כל זמן שצה"ל לא יקבל הוראה אחרת לגבי חברי כנסת, הוא ינהג לפי החלטת הכנסת. זה לא ענין לצה"ל, זה ענין לכנסת. אנחנו נותנים לכל חבר כנסת, כולל קומוניסט שנוסע לאזכרה במשולש, נותנים לו לנסוע. מעולם לא מנענו זאת. צריכים לראות דברים כהווייתם.

הערה אחרונה בענין המחסומים. אני מקווה שחברים ראו בטלויזיה. סוף מעשה במחשבה תחילה. ההנחיה שלנו אומרת למנוע התנחלות בכח, להמנע משימוש בכח כנגד אנשים, עד כמה שאפשר. בענין מחסומים, צה"ל יכול לחסום את הגדה. אבל צה"ל בנוי על כח. שאלתי קודם שאלה היפוטטיות, אם צריך לירות בצמיגים. בוודאי שיש דגמים ואפשר לירות בצמיגים. אפשר את כל הגדה למלא בחיילי צה"ל. לא זו היתה התכנית ולא זו היתה הכוונה. לפי דעתי, טיפנו בשעה נכונה, במקום הנכון. אינני מצטער שלא הורדנו חטיבה או שתי חטיבות כדי שירוצו אחרי כל אחד מהאנשים האלה. לדעתי, אילו עשינו כך, היתה מיד התנגשות בכח. ואז היה סיוט אחר לכל התמונה.

ד. קלדרון:

בגין הביא את ההצעה לעבור למחנה יוסף על דעת עצמו?

ש. פרס בגין בא בשם המתנחלים. כך אמר. הוא ביקש שהם יועברו משכם למחנה יוסף. הוא קיבל תשובה שלילית.

לא כך התרסם.

א. הרלסון

ברדיו מסר הודעה אחרת. הוא שיקר.

י. לקט

אתה החסרונות בנייהול מבצע כזה הוא שאין זמן להאזין

ש. פרס

לרדיו ולראות טלוויזיה. לא ידעת מה היה באמצע

החקירות, ואני חושב שגם יצחק רבין לא ידע, לא עקבת בכל שעה אחרי החדשות, זו אתה תביעתך אבל עובדות הן עובדות.

אני רוצה להסביר מה הדרוך איתך, ואני חושב שאת כל

יצחק רבין

חברי הממשלה.

ראשית, אני לא הייתי מתחלף לך. אתה אקט פוליטי. את

הסתכלת על העניין, נאמרה ראשית, פעל הממשלה, סביר להניח שבמה בתוך שטחים אולי התכונן למשהו שהוא דומה להתנחלות, אבל לא של יד שבים בשעתה, על סף מחנות הדרום, ולא בסבסטיה לא הייתה התנחלות. זה היה אקט פוליטי, ואקט פוליטי בלבד.

דבר שני, לאקט הפוליטי הייתה מטרה לערער סמכות הממשלה,

ואולי אפילו יותר מזה. המדינה שבאמצעותה רצו למשוך את ההנהלה של צה"ל למילואים כמו התנחלות, יצאה לשטח של הרבה יהודים, יהודים טובים, בלי כל מבצע מפלוג, יש אולי נשק עמוק אבל זה היה המדיניות, זו לא הייתה המטרה.

מנקודת מבט זו נאמרה הממשלה לטפל, בדי שאקט פוליטי,

מטרתה לערער את הממשלה באמצעים לאחזקתם, לטפל בצורה הטובה ביותר. מראש היה ברור לממשלה שהוא לא חשלים עם השאריות של הממשלה - בעינינו לא מתגלים, אלה אנשים שבאו להתחבר במקום מסוים לצרכים פוליטיים - שהם לא שארש שם, כלל שמש בכח.

אני רוצה שתדע, שערב לפני יום תביעתה היה הדרום

ברורות לצבא להפעיל את כוחו למנוע איתם, ללא הנהלה לרוע לבטלם שהחלטת הממשלה נחשבת להפעיל כח, אני משער אם זה היה גמור בפני שגומה, אבל צריך להפעיל כח גם בשטח, גם במח, ובתבונה.

לכן הייתה זמנה הימים מלחמה למטרת של האקט הפוליטי

להתחיל יצירות על התנחלות, דוברים להתדיין על התנחלות - יש מקום, אבל לא בהקשר להתחברות בסבסטיה, אני מציע גם לעצמנו לא להגיד לנאשמה, היה כאן אקט פוליטי עם מטרת פוליטית, צריך היה לטפל בד לאור השקף הזה. יצחק על התנחלות - בבקשה, בנפרד, לא בהקשר לאקט הפוליטי.

לדעתך, אחרי המטרת היא למשטט שזה היה אקט פוליטי

במטרה כזאת ולהעתיק את השכחות לכך שהם הפוליטיים על עתיד ההצדה שגומה על פני מדיניות ההתנחלות. אני מציף לעצמנו לא להגיד לנו.

אמרם כף ש

29.7.74

י. רבין

לא להיגרר. אמנם קשה. אבל אם אנחנו לא נתחום קו ברור. בין שני נושאים -
בין הפרת כל חוק וסדר עם מטרה פוליטית ובין פעולות ההתנחלות - אנחנו
מבחינה מסוימת משחקים לידי אלה שיזמו את כל הנושא.

לכן הייתי מציע לעצמנו גם בכנסת, בעת הדיון לעסוק
בנושא אחד: יש דיון על התחלות - בבקשה, נדון בו בנפרד. בהקשר למה שקמה
בסבסטיה יש נושא אחד: קיום החוק והסדר במדינה. האם זו מדינת חוק או
מדינת הפקר? ולא להיגרר לכל ויכוח על סבסטיה, יהודה, שומרון, מדינות
התנחלות.

לכן אני הייתי באופן חד מציע לעצמנו להפריד את
העניין. עשינו את זה, במידה שדנו בממשלה, במידה שדוברי הממשלה הופיעו - זה
היה הקו שהינחה את הממשלה בהחלטותיה ובפעולתה. ולא להתחיל להתווכח כאן
איפה כן מתנחלים ואיפה לא מתנחלים. זה נושא שני. רוצים לדון בזה - לא
בהקשר של סבסטיה. כי אם אנחנו ניגרר לדיון משולב בשני הנושאים הללו, אנחנו
למעשה מילישים את נקודת המוצא המרכזית, לפחות שהדריכה את הממשלה.

אני לא הייתי רוצה כעת להכנס לכל הפרטים, כן היה
אפשר או לא. לא תמיד אפשר למנוע. בואו לא נשתעשע באשליות, לא תמיד נדע
לא תמיד אפשר למנוע. אחן דוגמא: ידענו את כל מקומות הריכוז. פניתי
לשר המשטרה. שאלתי אותו מה יותר פשוט מאשר לסגור אותם בפרק בפתח-תקוה
או במקום אחר. אין חוק שמאפשר זאת, וגם לא צריך להיות. כלומר - אם לדבר על
טיפול אפקטיבי, היו לנו גם דרכים עוד מהתחלה. על כוונות אי אפשר להעניש
וגם לא קל לחסום את כל הדרכים. (אליאב: לצורך כבוד?) לא היה כל צורך בכך.
אני מבטיח לך, ליובה, שכל נהג יכול היה לעשות זאת. מי שקצת עקב אחרי מה
שקמה, הם נעצרו בהרבה מחסומים, אבל זזו אחורה 500 מטרים ושם יש דרך עפר
שאפשר לנסוע בה. אין גבול לאפשרות הנסיעה בקיץ בסול כרט. הם בחרו מקום טוב
- הם בחרו יעד טוב, סבסטיה. זה לא באזור שכם ממש. לאזור שכם קשה להגיע.

בואו לא ניתפס במהלך כזה או במהלך אחר, אם כן
אפשר היה או אי אפשר היה. ביסודו של דבר, כאשר אלפיים או שלשת אלפים איש
נעים, קשה לצבא להתגבר על הנועתם. לכן אני הייתי מציע לעצמנו: בואו לא
נערבב היום שני דיונים: דיון אחד על שמירת החוק, על שמירת מסגרת נגד
אקט פוליטי שחליתו לערער את החוק, ובין בעיה שניה - בעיה ההתנחלות, כי
זו לא היתה התנחלות. ואת זה צריך להחזיר לתודעה הציבורית, הם לא באו לשם
התנחלות. (ד. קורן: אני חושב שהם הלכו להתנחל). המלווים גמרו לתמונה
הזאת) הם לא באו להתנחל ואני לא מאמין שכוונתם היתה להתנחל. (ד. קורן:
הם היו אצלך.) הם היו אצלי. זה נכון. והצעתי להם דרך שייכנסו למסגרת.
הם אמרו: לא, אנחנו נקבע איפה אנחנו נתישב. וראית שאין להם מקום שאותו
הם רוצים בדיוק, פרט לשומרון. ולא בחנו אף מקום מבחינת היכולת לשמש איזה
שהוא בסיס לשוב לאחר מכן. לא היתה להם שום תכנית רצינית, אלא הם רצו
לקבוע פוליטיקה. כך אני רואה את זה, כך אני משוכנע בזה.

29.7.74

י. רבין

לכן הנקודה העיקרית שאנחנו חייבים לדעת גם
בויכוח הציבורי וגם בויכוח בכנסת לעמוד - זה לא על הענין של התנחלות
. רוצים דיון בהתנחלות - יהיה דיון בהתנחלות, לא בהקשר לסבסטיה. פה
השאלה היא אחת: האט מדינת ישראל היא מדינת חוק או לא? אני מציע לעצמנו
להתרכז בכך.

יש כמובן בעיה שניה - בעית ההתנחלות. אני לא
מציע לדרון בה היום. לנו יש מדיניות של עדיפות בהתנחלות. יש מדיניות
מה מקום ההתנחלות בעדיפות הכוללת. לאור הדברים האלה אני בכורנה לא
מדבר על כך היום, כדי לא ליצור קישור בין שני הנושאים.
לכן אני מציע שגם במידה וחידון יהיה בכנסת - בוראי
לא נימנע מדיון - להפריד בין הדברים. יכול להיות שנבחר בהודעת ממשלה
ונתמקד בנושא הזה. אני חוזר ואומר, כרגע שאנחנו נביא לשילוב בין שני
הנושאים, לדעתי אנחנו עושים שגיאה פוליטית ממדרגה ראשונה.

היו"ר א. גבלבר: לפני שאני אביא הצעת סיכום, אני רוצה להגיד שלפי
הרגשתי מהענין הזה אנחנו, מפלגת העבודה
וממשלת ישראל יצאנו חזקים יותר והאופוזיציה יצאה חלשה יותר. אני לא
אוסף על זה אף מלה. עכשיו אני רוצה להביא סיכום, בהתייעצות עם החברים
שיושבים לידי, גם ראש הממשלה וגם שר הבטחון. אני חושב שהיא יכולה
להתקבל על דעת כולנו. אני רוצה לפנות לחבר ד. קורן, שאחרי שישמע יחליט
ויוריד את הצעתו, בשביל לא להצביע.

הצעת הסיכום: ההתמקמות בסבסטיה היא מעשה אנטי
התישבותי ואנטי ממלכתי. יש לחזק את ידיה של הממשלה בהחלטותיה כי היא חזויות
והתנחלויות בשטחים תוקמנה אך ורק על פי ההחלטות של ממשלת ישראל.
מטעמים בטחוניים, מדיניים וחינוכיים על הממשלה
להקפיד גם בעתיד שלא יופר הכלל הזה, שהוא מעיקרי ערכיה של הדמוקרטיה
הישראלית.

הלשכה והסיעה מוקיעות את נסיונות הרמיה להציג את
ממשלת ישראל כאילו היא עומדת מנגד למעשה ההתישבותי ואת ניצול מצוות
יישובת של הארץ לחלית אנ י-דמוקרטיה.
הלשכה והסיעה מתיצבות מאחורי החלטות הממשלה ודרך
טיפול הנבון והתקיף למניעת הנכרת החוק ומניעת התנגשות אלימה.
המפלגה תארגן אספות הסברה בסניפים ובציבור
להסברת עמדתה.

אחרי כן טק

87
ישיבת סיעתנו בכנסת
וללכת מפלגת העבודה
29.7.74

לפני כן נא
טק/5

- 66 -

ד. קורן:

על מדיניות אני מבין שלא מחליטים הערב.
דברתי על הסעיף השלישי. לסעיף השלישי אני

ומאטרף. לשני הסעיפים האחרים - לא.

היו"ר א. גיבלבר:

אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע ה

ללא התנגדות נתקבלה ההצעה שהוקראה על ידי א. גיבלבר

- הישיבה נקולה -